ePublishing

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 11 (1995)

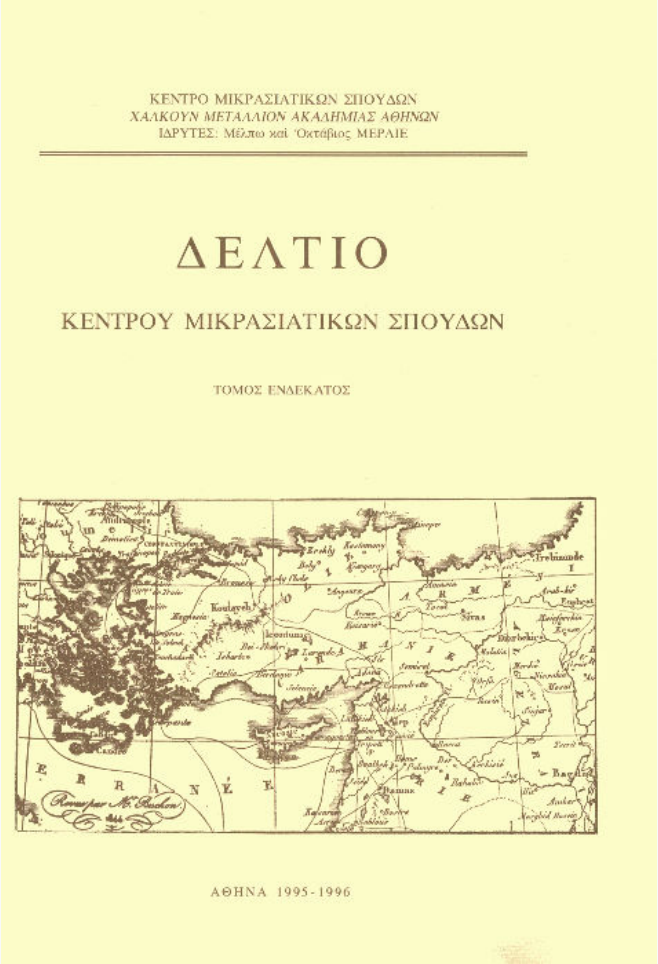

Το περιοδικό της Τραπεζούντας: οι Κομνηνοί

Οδυσσέας Λαμψίδης

doi: 10.12681/deltiokms.53

Copyright © 2015, Οδυσσέας Λαμψίδης

Άδεια χρήσης Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0.

Βιβλιογραφική αναφορά:

Λαμψίδης Ο. (1995). Το περιοδικό της Τραπεζούντας: οι Κομνηνοί. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, *11*, 137–180. https://doi.org/10.12681/deltiokms.53

ΟΔ. ΛΑΜΨΙΔΗΣ

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ *ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ*

Α΄. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Β΄. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εἰσαγωγή

[Ὅλοι εἴχαμε ὑπόψη ὅτι στὸ διάστημα τῆς ρωσικῆς κατοχῆς τοῦ Πόντου καὶ τῆς Τραπεζούντας εἶχε ἐκεῖ ἐκδοθεῖ περιοδικὸ (1916-1917) μὲ τὸν τίτλο *Οἱ Κομνηνοί*. Ὑπολογίζεται ὅτι τὸ περιοδικὸ αὐτὸ πολὺ λίγοι μετὰ τὸ 1922 εἶχαν στὴν κατοχή τους καὶ ὅτι ἦταν δυνατὸν νὰ ὑπάρχει κάπου σὲ ἰδιώτη ἢ σὲ δημόσια ἢ ἰδιωτικὴ βιβλιοθήκη. Βέβαια σὲ μερικὰ —πολὺ λίγα— βιβλία ἢ μελέτες ἀναφέρονται ἄρθρα του. Ὅμως μιὰ ἐπίμονη καὶ συνεχὴς προσπάθειά μου ἀπὸ τὸ 1952 νὰ τὸ ἀνεύρω στάθηκε ἀνεπιτυχής. Οὔτε οἱ βιβλιοθῆκες, δημόσιες καὶ ἄλλες στὴν Ἀθήνα ἢ στὴ Θεσσαλονίκη, οὔτε πρόσωπα ποντιακῆς καταγωγῆς μοῦ ἀνακοίνωσαν ὅτι τὸ εἶχαν ἢ ὅτι τὸ εἶδαν. Ἔτσι ἀπὸ τὸ 1952 ποὺ τὸ ἀναζητῶ μέχρι τὸν Ἰούλιο τοῦ 1995 οἱ ἀναποτελεσματικὲς προσπάθειές μου μὲ εἶχαν σχεδὸν πείσει ὅτι ἦταν σχεδὸν ἀκατόρθωτο νὰ ἀνεύρω εἴτε ὁλόκληρο τὸ σῶμα τοῦ περιοδικοῦ ἢ καὶ μερικὰ τεύχη. Αὐτή μου τὴν ἄποψη τὴν κατέστησε περίπου ὁριστικὴ ἡ μαρτυρία τοῦ Γ. Ν. Τασούδη, ποὺ εἶχε ἐκδώσει τοὺς τρεῖς τόμους γιὰ τὸ μητροπ. Χρύσανθο (βλ. μελέτη μας «Μιὰ νέα πηγὴ ἱστορίας. Οἱ βιογραφικὲς ἀναμνήσεις τοῦ μητροπολίτη Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου. Παρουσίαση καὶ Ἀξιολόγηση», σσ. 239-265 τοῦ παρόντος τόμου) καὶ ποὺ στὴ σ. 213 στὸν τρίτο τόμο (*Ἄρθρα καὶ μελέται Χρυσάνθου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν τοῦ ἀπὸ Τραπεζοῦντος 1911-1949 (Βιβλίον Τρίτον)*. [Ἐπιμέλεια Γεωργίου Ν. Τασούδη], Ἀθῆναι 1977) ἔγραφε: «Μὲ μεγάλη δυσκολία κατωρθώσαμε νὰ βροῦμε μερικὰ τῶν ἄρθρων του, τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν εἰς τοὺς «Κομνηνοὺς» καὶ τὰ ὁποῖα καταχωροῦμεν».

Ἐντούτοις τὸν Ἰούλιο τοῦ 1995 ὁ Πόντιος φίλος κ. Γιάννης Ταϊγανίδης, φιλίστορας καὶ φιλοπόντιος, μοῦ προσκόμισε τὸ περιοδικὸ σὲ φωτοτυπικὴ ἀνατύπωση σὲ δύο τόμους. Ἡ φωτοτυπικὴ ἀνατύπωση ἔγινε ἀπὸ τὸν κ. Κ. Φωτιάδη, ὁ ὁποῖος εἶχε στὴν κατοχή του τὴν καθαυτὸ ἔκδοση. Ἡ ἐκπληξή μου ἦταν μεγάλη γιατὶ τὸ περιοδικὸ μὲ τὴν ὕλη ποὺ περιεῖχε μπο-

ροῦσε νὰ συμβάλει σὲ πολλοὺς τομεῖς ἱστορίας τῆς δράσεως τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου, ἀλλὰ καὶ γενικότερα τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀνατολικοῦ Πόντου καὶ τῆς Τραπεζούντας στὸ διάστημα τῆς ρωσικῆς κατοχῆς. Ἡ πεποίθησή μου αὐτὴ μὲ ὁδήγησε, παρὰ τὴ μεγάλη ἔλλειψη διαθέσιμου χρόνου, νὰ διεξέλθω κάπως λεπτομερῶς τὰ περιεχόμενα, νὰ τὰ καταγράψω καὶ νὰ τὰ παρουσιάσω τὸ συντομότερο δυνατόν. Αὐτὸ γίνεται σήμερα μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι καὶ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο θὰ ἔχω συμβάλει στὴν ἐπιστημονικὴ διερεύνηση τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πόντου. Εὐχαριστίες ὀφείλω νὰ ἐκφράσω τόσο στὸν κ. Γ. Ταϊγανίδη ἀλλὰ καὶ στὸν κ. Κ. Φωτιάδη, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τόσα ἔτη διαφύλαξε τὸ σπάνιο καὶ δυσεύρετο αὐτὸ ἔντυπο].

Α΄. Παρουσίαση, ἀξιολόγηση

Μνεία τοῦ περιοδικοῦ βρίσκουμε στὴ «Συμβολὴ εἰς τὴν βιβλιογραφίαν τοῦ Πόντου» τοῦ Χρ. Μυρίδη, *Ἀρχεῖον Πόντου* 10 (1940): Παραπέμπει στὸ περιοδικὸ γιὰ τὰ βιβλιογραφικὰ λήμματα τοῦ Ἰσραὴλ Βασιλειάδη, τοῦ Ἰωάννη Κάλφογλου, τοῦ Ἑλ. Κούση, τοῦ Θ. Οὐσπένσκι, τοῦ Ἰ. Μηλιόπουλου κ.ἄ., καὶ ἰδίως δίνει στὸ τέλος του ἔργου του (σ. 181) πολύτιμη πληροφορία γιὰ τὴν ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ. Γράφει: «"Οἱ Κομνηνοί", ἑβδομαδιαῖον περιοδικὸν ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου ἐν Τραπεζοῦντι ἐπὶ ἓν ἔτος, ἀπὸ τῆς 29 Μαΐου 1916 μέχρι τῆς 28 Μαΐου 1917». Τὰ ἴδια, σχεδὸν αὐτολεξεί, διαβάζουμε καὶ στὴν «Ἐκκλησία Τραπεζοῦντος» (*Ἀρχεῖον Πόντου* 4-5 (1933-1935), σ. 17) τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου: «Οἱ Κομνηνοί, περιοδικὸν ἱδρυθὲν ὑπὸ... Ἐξεδόθη ἀπὸ τῆς..... 1917». Κανείς, ὅσο γνωρίζουμε, δὲ δίνει τὴν πληροφορία μὲ ποιὸ τεῦχος σταμάτησε ἡ ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ οὔτε καὶ ἐμεῖς μποροῦμε νὰ τὸ διαπιστώσουμε, γιατὶ τὸ σῶμα τοῦ περιοδικοῦ ποὺ ἔχουμε στὰ χέρια μας δὲν εἶναι πλῆρες καὶ σταματᾶ μὲ τὸ τεῦχος ἀρ. 26 τῆς 15ης Ἀπριλίου 1917.

Ἀπὸ τοὺς ἐρευνητές, ποὺ παραπέμπουν σὲ ἄρθρα τοῦ περιοδικοῦ, ἀναφέρω τὸ μητροπ. Χρύσανθο, «Ἡ Ἐκκλησία Τραπεζοῦντος», *ὅ.π.*: Στὴν ἀρχὴ τοῦ ἔργου του στὴ σ. 4, σημ. 6, ἀναφέροντας τὸ ἄρθρο τοῦ Ἰ. Σοκολώφ, γράφει: «Ἡ Τραπεζοῦς», ποὺ δημοσιεύεται στὰ ἑλληνικὰ «κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ῥωσσικοῦ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου ἐν ἔτει 1916 ἱδρυθὲν καὶ ἐν Τραπεζοῦντι ἐκδοθὲν περιοδικὸν "οἱ Κομνηνοί"...». Σὲ πολλὲς ἄλλες σελίδες του ἔργου του τεκμηριώνει τὸ κείμενό του μὲ τὴν παραπομπὴ στὶς μελέτες Ἰσραὴλ Βασιλειάδη (σ. 517), Ἰ. Μηλιόπουλου (σ. 444) ὅπως καὶ στὸ ἄρθρο τοῦ Θ. Οὐσπένσκι (σ. 409) «Τραπεζουντιακὸν χειρόγραφον ἐν τῇ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ τῆς Πετρουπόλεως, Οἱ Κομνηνοὶ σελ. 515». (Γιὰ τὴν παράλειψη τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰ. Κάλφογλου βλ. μελέτη μας, «Μιὰ νέα πηγὴ ἱστορίας ...», ὅ.π., σσ. 260-261).

Τὸ σῶμα λοιπὸν τοῦ περιοδικοῦ ποὺ ἔχουμε ὑπόψη ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ

τεύχη 1-21 καὶ 26 μὲ ἡμερομηνίες 29 Μαΐου 1916 ἕως 15 Ἀπρ. 1917. Μέχρι λοιπὸν τὶς 28 Μαΐου τοῦ 1917 δὲν μποροῦμε νὰ διαπιστώσουμε πόσα τεύχη μετὰ τὸ 26 ἔχουν ἐκδοθεῖ. Κανονικά, ἀφοῦ τὸ περιοδικὸ εἶναι ἑβδομαδιαῖο, πρέπει νὰ ἐκδόθηκαν δύο ἀκόμα τεύχη τὸν Ἀπρίλιο καὶ τέσσερα τὸ Μάιο. Μά, ὅπως θὰ γραφεῖ πιὸ κάτω, ὑπάρχει διπλὸ τεῦχος, τὸ τεῦχος 28-29. Τὴν ὕπαρξη τοῦ τεύχους αὐτοῦ μαρτυροῦν: ὁ Γ. Ν. Τασούδης μὲ τὸ ἄρθρο τοῦ Χρυσάνθου, «Ὁ φανατισμός», ποὺ δημοσιεύθηκε στὸ τεῦχος (χωρὶς ἀριθμὸ) 28 Ἀπρ. 1917 τοῦ περιοδικοῦ (*Ἄρθρα...*, σσ. 261-264) (τὸ ἄρθρο αὐτὸ ἀναφέρεται καὶ ἀπὸ τὸν Ἀ. Παπαδόπουλο, «Χρύσανθος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ὁ ἀπὸ Τραπεζοῦντος [1881-1949]», *Ἀρχεῖον Πόντου* 14 [1950], σ. 25Β,9)· ὁ Χρ. Μυρίδης μὲ ὅσα λήμματα ἀναγράφει στὴ «Συμβολή...», π.χ. στὸ λῆμμα Μηλιόπουλος Ἰωάννης, στὸν ἀριθμὸ ι): «Παναγία ἡ Θεοσκέπαστος, *αὐτόθι* [*Οἱ Κομνηνοί*], ἔτ. 1 [1917], ἀριθμ. 28-29, σσ. 520-526». Ἔτσι μὲ τὸ ἄρθρο ποὺ ἀναφέραμε προηγουμένως τοῦ Θ. Οὐσπένσκι καὶ αὐτὸ τοῦ Ἰ. Μηλιόπουλου γνωρίζουμε ὅτι τὸ περιοδικὸ εἶχε δημοσιεύσει καὶ τὸ τεῦχος 28-29, τὸ ὁποῖο ἔφθανε τουλάχιστον στὴ σ. 526. Ἐπίσης στὰ τεύχη μετὰ τὸ 26, καὶ συγκεκριμένα πιθανὸν στὸ 27, πρέπει νὰ ἔχει δημοσιευθεῖ ἡ συνέχεια τῶν ἄρθρων τῶν Δ. Φυλλίζη («Ἡ Ἁγία Σοφία μελέτη λεχθεῖσα ἐν τῷ "Θεοφυλακτείῳ Νηπιαγωγείῳ", τὴν 15ην Ἰανουαρίου 1917», τεῦχ. 26, σσ. 477-479), Ἰ. Κάλφογλου («Γεωργιαναὶ ἡγεμονίδες ἐν Βυζαντίῳ. Μαρία ἡ Ἀβασγίς», τεῦχ. 26, σσ. 482-484) καὶ Ἰσραὴλ Βασιλειάδη («Συμβολαὶ εἰς τὴν ἀνάλυσιν δημωδῶν τινων ᾀσμάτων τοῦ Πόντου», τεῦχ. 26, σσ. 484-488) (γιὰ τὴ μελέτη τοῦ Ἰ. Βασιλειάδη ὁ Χρ. Μυρίδης, σ. 22, δ), ἀναφέρει τὸ τεῦχος 27, σσ. 498-500). Στὸ ἴδιο τεῦχος 27 εἶχε δημοσιευθεῖ καὶ ἡ συνέχεια τῆς μελέτης Ἑλ. Κούση. Ὅμως ὁ Μυρίδης, σ. 74, δ), δὲν ἀναφέρει τὸ τεῦχος ἀλλὰ μόνο τὴ σελίδα 495.

Στὴ βιογραφία ποὺ συνέγραψε ὁ Ἄνθιμος Παπαδόπουλος («Χρύσανθος...», *ὅ.π.*, σσ. 24-27) παραθέτει τοὺς τίτλους τῶν δημοσιευμάτων τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου καὶ ἀνάμεσά τους καὶ ἐκείνων τὰ ὁποῖα δημοσιεύτηκαν στὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί*. Ἀπὸ αὐτὰ σημειώνουμε ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄγνωστο σὲ μᾶς ὡς πρὸς τὸν τίτλο ἄρθρο τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου στὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί*.

Ἔτσι κατὰ πρῶτον μία διαπίστωση: Ὁ Γ. Ν. Τασούδης δὲν ἀνεῦρε στὰ λιγοστὰ κατάλοιπα τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀρχειακὰ ἔγγραφα, τὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί*. Γι' αὐτὸ καὶ ὁμολογεῖ ἀδυναμία νὰ παρουσιάσει τὰ ἄρθρα τοῦ μητροπολίτη ποὺ δημοσιεύτηκαν σ' αὐτὸ τὸ περιοδικό. Ὁ Χ. Μυρίδης ὅμως, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ὁ πλέον ἔμπιστος τοῦ μητροπολίτη στὰ μετὰ τὴν κατοχὴ χρόνια, εἶχε καταγράψει καὶ τυπώσει τὴ βιβλιογραφία τοῦ Πόντου μὲ βάση καὶ μὲ βοήθημα καὶ τὴν «Ἐκκλησία Τραπεζοῦντος». Ἐκεῖ ὅμως, στὴν «Ἐκκλησία Τραπεζοῦντος», δὲν ὑπάρχουν τὰ λήμματα ποὺ ὁ Μυρίδης ἀναγράφει στὸ ἔργο του στὸ ὄνομα Κάλφογλου. Ἄρα ἔπρεπε, ὅπως ὁ Ἄνθιμος Παπαδόπουλος (γιὰ τὴν ἀναγραφὴ τῶν τίτ-

λων τῶν ἄρθρων τοῦ Χρυσάνθου), ἔτσι καὶ ὁ Μυρίδης (γιὰ τὴν ἀναγραφὴ τῶν δημοσιευμάτων τοῦ Ἰ. Κάλφογλου) νὰ εἶχαν ὑπόψη τὸ ἴδιο τὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί*, ὅταν ἑτοίμασαν τὰ δημοσιεύματά τους. Σὲ σχετικὴ ὅμως ἐρώτησή μου ἂν τὸ περιοδικὸ ὑπῆρχε στὴ βιβλιοθήκη, τόσο στὴν κεντρικὴ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ὅσο καὶ τοῦ Λεξικοῦ (τώρα τοῦ Κέντρου Ἔρευνας Ἑλληνικῆς Γλώσσας), ἡ ἀπάντηση ὑπῆρξε ἀρνητική. Στὸ Κέντρο αὐτὸ ὁ Ἄ. Παπαδόπουλος ἐργαζόταν ὡς διευθυντὴς τὸ 1949 καὶ θὰ ἦταν πιθανὸν νὰ εἶχε συμβουλευθεῖ στὴ βιβλιοθήκη του τὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί*. Ἡ ἀπορία μου γίνεται μεγαλύτερη γιατὶ ἡ ἰδιωτικὴ βιβλιοθήκη καὶ τῶν δύο, τοῦ Χ. Μυρίδη καὶ τοῦ Ἄ. Παπαδόπουλου κληροδοτήθηκε στὴν Ἐπιτροπὴ Ποντιακῶν Μελετῶν, ὅπου βεβαίως τὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί* δὲν ὑπάρχει. Ποῦ τὸ συμβουλεύθηκαν καὶ οἱ δύο παραμένει ἄγνωστο καὶ προβληματικό. Τὸ ἴδιο προβληματικὸ μένει καὶ τὸ γεγονὸς πὼς καὶ οἱ δύο παραπέμπουν σὲ μελέτες πέρα ἀπὸ τὸ τεῦχος 26, τὸ ὁποῖο ἔχουμε ἐμεῖς ὑπόψη. Ἄρα εἶχαν χρησιμοποιήσει σῶμα τοῦ περιοδικοῦ διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ δικό μας, ποὺ ἔφτανε τουλάχιστον στὸ τεῦχος 28-29 καὶ στὴ σ. 532. (Ὁ Ἄ. Παπαδόπουλος μνημονεύει στὴν Εἰσαγωγὴ τοῦ *Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ποντικῆς διαλέκτου* ὅτι συμβουλεύθηκε σὲ χειρόγραφο τὸ ἄρθρο «Τραπεζουντία διάλεκτος» τοῦ Ἐλ. Κούση, ποὺ εἶχε δημοσιευθεῖ σὲ πολλὲς συνέχειες στὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί*, χωρὶς ὅμως νὰ ἀναφέρει τὴν ἔντυπη δημοσίευσή του. Ἀντιθέτως ὁ Χ. Μυρίδης ἀναγράφει τὸν Ἐλ. Κούση καὶ τὰ δημοσιεύματά του στὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί*, ἐνῶ γιὰ τὸ δημοσίευμα «Ἡ Τραπεζουντία διάλεκτος» τοῦ ἴδιου συγγραφέα (Μυρίδης, σ. 74, δ) μετὰ τὴν παραπομπὴ στὸ τεῦχος 20 τοῦ περιοδικοῦ ἀναφέρει πιὰ μόνο σελίδες καὶ ὄχι τεύχη. Ἀκόμα σημειώνω ὅτι στὰ περιεχόμενα τοῦ τεύχους 22, ἴσως καὶ τῶν ἑπομένων, πρέπει νὰ ὑπῆρχαν οἱ μελέτες τῶν Ἐλ. Κούση, Κύριλλου Λαμπριανίδη καὶ Δ. Φυλλίζη, τμῆμα τῶν ὁποίων δημοσιεύεται στὸ τεῦχος 21. Ὁδηγὸς κατὰ κάποιο τρόπο γιὰ τὸν καθορισμὸ τοῦ κάθε τεύχους θὰ μποροῦσε νὰ ὑπάρξει, τουλάχιστον γιὰ τὸ δημοσίευμα τοῦ Ἐλ. Κούση, ἡ παραπομπὴ τοῦ Μυρίδη στὴ μελέτη αὐτή (σ. 74, δ), ὅπου δίνονται, ὅπως εἴπαμε, μόνο οἱ σελίδες καὶ ὄχι καὶ τὰ τεύχη (τὰ συμπληρώνουμε μέσα σὲ παρενθέσεις): 388-389 (τεῦχ. 21), 405-407 (τεῦχ. 22), 433-435 (τεῦχ. 23), 444-447 (τεῦχ. 24) (οἱ τρεῖς αὐτὲς παραπομπὲς ὑποδηλώνουν ἢ ὅτι ἕνα ἀπὸ τὰ τεύχη 22 ἕως 25 ἦταν διπλὸ ἢ ὅτι σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ τεύχη αὐτὰ δὲ δημοσιεύτηκε ἡ μελέτη τοῦ Ἐλ. Κούση) καὶ στὴ συνέχεια 475-476 (ποὺ ἀντιστοιχοῦν στὸ τεῦχ. 26), 495 (στὸ τεῦχ. 27) καὶ 516-517 (ποὺ ἀντιστοιχοῦν στὸ τεῦχ. 28-29).

Μετὰ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐρευνητὲς δὲν ἀναφέρω ἄλλους, οἱ ὁποῖοι δυνατὸν νὰ ἔχουν μνημονεύσει τὸ περιοδικὸ ἢ νὰ τὸ ἔχουν ἀμέσως συμβουλευθεῖ.

Πρέπει ἐξαρχῆς νὰ γράψω πῶς ἔγινε νὰ ἐκδοθεῖ ἕνα παρόμοιο περιοδικὸ στὴν Τραπεζούντα. Ξέρουμε ὅτι ὁ μητροπολίτης Χρύσανθος, ὅταν

ἀνέλαβε τὸ ἀξίωμά του στὴν Τραπεζούντα τὸ 1913, συνάντησε ποίμνιο μὲ πολὺ χαμηλὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο. Οἱ Τραπεζούντιοι δὲν ἔδειχναν νὰ ἔχουν πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα. Ὁ μητροπολίτης ἵδρυσε μιὰ λέσχη, στὴν ὁποία ἔκαναν ὁμιλίες ἄλλοι ὅπως καὶ ὁ ἴδιος. Ξέρουμε ἀκόμη ὅτι προσπάθησε νὰ δημιουργήσει ἕνα κοινὸ ποὺ νὰ δέχεται τὴ δημοτικὴ γλώσσα, νὰ παραδέχεται τὴ λογοτεχνία, νὰ γοητεύεται ἀπὸ τὴν ποίηση. Ἔτσι δὲ φαίνεται καθόλου περίεργο οὔτε μᾶς αἰφνιδιάζει ἡ ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ, ὅπως *Οἱ Κομνηνοί*, στὰ χρόνια τῆς ρωσικῆς κατοχῆς, ὁπότε εἶχαν παύσει οἱ καταπιέσεις καὶ οἱ δεσμεύσεις στὴ δράση τῶν ραγιάδων Ἑλλήνων. Τί λοιπὸν τὸ φυσικότερο ὁ μητροπολίτης Χρύσανθος νὰ προβεῖ στὴν ἔκδοση αὐτοῦ τοῦ περιοδικοῦ; Ὅμως ἐδῶ συνέβη τὸ ἴδιο ποὺ στὰ 1927 συνέβη καὶ μὲ τὴν ἵδρυση τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν. Τὸ 1958 ὁ Θ. Θεοφύλακτος, ὁ γιατρός, στὸ βιβλίο του *Γύρω στὴν ἄσβεστη Φλόγα*, σ. 45, ἔγραφε: «Λησμόνησα νὰ πῶ, πὼς ἔξω ἀπὸ τὰ ἄλλα στὴν Τραπεζοῦντα, τὸν καιρὸ τῆς Ρωσσικῆς κατοχῆς μαζὶ μὲ ἄλλους θέλησα νὰ βγάλω ἕνα περιοδικό. Ζήτησα τὴ γνώμη τοῦ μητροπολίτη. Τὸ ὠνόμασε *Οἱ Κομνηνοί*. Καὶ ἔγραφε στὸ ἐξώφυλλο: *Προνοίᾳ τοῦ Μητροπολίτου*. Ἡ χρηματοδότησή του ἦταν ἀπὸ μένα. Ἀλήθεια εἶναι πὼς πάντα ἤθελα νὰ μὴ φαίνομαι, γιὰ νὰ μὴ βρῶ καὶ ἀντιδράσεις στὸ ἔργο, ποὺ ἀφωροῦσε ἀνωτέρους σκοπούς. Αὐτὸν τὸν κανόνα τήρησα πάντοτε...».

Βλέπουμε λοιπὸν ἀπὸ τὸ κείμενο αὐτὸ τοῦ Θεοφύλακτου ὅτι, ὅπως καὶ στὴν ἵδρυση τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν [βλ. Χ. Μυρίδη, «Εἰκοσιπενταετηρὶς τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν 1927-1952», *Ἀρχεῖον Πόντου* 17 (1952), σσ. 3-14 (ἰδιαιτέρως σ. 6 καὶ 10) καὶ Θεοφύλακτου, *Φλόγα*, σσ. 405-406, τὶς ἐπιστολὲς ποὺ ἀντήλλαξε ὁ Θεοφύλακτος μὲ τὸν τότε γενικὸ γραμματέα τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν Ὀδ. Λαμψίδη, σχετικὰ μὲ τὴν πρωτοβουλία γιὰ τὴν ἵδρυση τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν, καὶ Ὀδ. Λαμψίδη, «Ἡ Ἐπιτροπὴ Ποντιακῶν Μελετῶν καὶ ἡ συμβολὴ αὐτῆς εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τοῦ ἑλληνικοῦ Πόντου», *Ποντιακὴ Στοά* (1971), σσ. 15-16)], αὐτὸς ὑπῆρξε ὁ πρῶτος ποὺ σκέφθηκε καὶ χρηματοδότησε τὴν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ. Ὡς πρὸς τὴ διαβεβαίωση ὅτι στὸ ἐξώφυλλο ἔγραφε *Προνοίᾳ τοῦ Μητροπολίτου* αὐτὸ δὲν εἶναι ὀρθό, γιατὶ στὸ σῶμα ποὺ ἔχουμε σὲ κανένα τεῦχος του δὲν ὑπάρχει τέτοια ἀναγραφή. Ἐκεῖ γράφεται: *Ἑβδομαδιαῖον περιοδικὸν ἱδρυθὲν ὑπὸ τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κυρίου Χρυσάνθου*. Δὲ γνωρίζουμε ἀπὸ ποῦ ὁ Θ. Θεοφύλακτος πῆρε τὴν πληροφορία του, ἐκτὸς ἐὰν ὑπῆρχε καὶ δεύτερο ἄλλο ἐξώφυλλο. Τοῦ τεύχους 3 ἐξώφυλλο σὲ φωτοτυπία ἔχει δημοσιευθεῖ στὸ βιβλίο *Ἄρθρα...*, σ. 215 καὶ πιστοποιεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχει παρόμοια ἀναγραφή.

Τὸ σῶμα τοῦ περιοδικοῦ *Οἱ Κομνηνοί*, τὸ ὁποῖο ἔχουμε ὑπόψη ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ τεύχη 1-21 (29 Μαΐου 1916-4 Φεβρ. 1917) καὶ 26 (15 Ἀπρ. 1917). Ἀπὸ τὴν ἀναγραφὴ τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου («Ἐκκλησία Τραπε-

ζοῦντος», σ. 17) καὶ Μυρίδη («Συμβολή», σ. 181) βλέπουμε ὅτι τὸ περιοδικὸ ἔπαυσε τὴν ἔκδοσή του στὶς 28 Μαΐου 1917, δὲ μαθαίνουμε ὅμως ποιὸ ἦταν τὸ τελευταῖο τεῦχος. Πάντως θὰ ἦταν ἕνας ἀριθμὸς ὕστερα ἀπὸ τὸ τεῦχος 28-29, ὅπου εἶχαν ἐκτυπωθεῖ καὶ οἱ μελέτες τοῦ Ἰ. Μηλιόπουλου, «Ἡ Παναγία ἡ Θεοσκέπαστος», σσ. 525-526, τοῦ Ἐλ. Κούση, «Τραπεζουντιακὴ διάλεκτος», σσ. 516-517, τοῦ Ἰσρ. Βασιλειάδη, «Συμβολὴ εἰς τὴν ἀνάλυσιν δημωδῶν ᾀσμάτων τοῦ Πόντου», σσ. 527-532. Σημειώνουμε ὅτι τὸ τεῦχος 26 τελείωνε μὲ τὴ σ. 488, τὸ τεῦχος 27 μετὰ τὴ σ. 495 καὶ τὸ τεῦχος 28-29 μετὰ τὴ σ. 532.

Προβαίνουμε λοιπὸν στὴ δημοσίευση τῶν περιεχομένων τοῦ περιοδικοῦ *Οἱ Κομνηνοί*, ἂν καὶ στὸ σῶμα τοῦ περιοδικοῦ ποὺ διαθέτουμε λείπουν ὀκτὼ ἕως ἐννέα τεύχη, γιατὶ θεωροῦμε ἀναγκαῖο καὶ σκόπιμο νὰ εἰσαχθοῦν στὴν ἑλληνικὴ βιβλιογραφία τὰ περιεχόμενα τοῦ περιοδικοῦ. Μὲ τὴ δημοσίευση ἐπιθυμοῦμε ἀκόμα νὰ ὑπάρξει μία πρόσκληση καὶ ἕνα κίνητρο γιὰ ὅσους ἔχουν στὴν κατοχή τους τὸ σῶμα τοῦ περιοδικοῦ σὲ πλήρη μορφὴ νὰ τὸ παρουσιάσουν ὥστε νὰ ὁλοκληρωθεῖ ἡ ἀποτίμηση τῆς προσπάθειας ποὺ ἔκανε στὴν Τραπεζούντα ὁ Ἑλληνισμὸς τοῦ Πόντου κατὰ τὴ ρωσικὴ κατοχή.

Τὸ περιοδικὸ εἶχε ἐξώφυλλο, ὅπου κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο *ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ* ἦταν γραμμένο:

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΙΔΡΥΘΕΝ
ΥΠΟ ΤΗΣ Α.Σ. ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ

Οἱ διαστάσεις του ἦταν περίπου 0,29x0,20 ἑκ. Τὸ ἐσωτερικὸ ἐξώφυλλο εἶχε τὴν ἴδια διάταξη μὲ τὸ ἐξωτερικὸ ἐξώφυλλο, ἀλλὰ στὸ μέσον τῆς σελίδας καὶ στὸ δεξιὸ ἄκρο ἀνάμεσα σὲ δύο ὁριζόντιες παράλληλες γραμμὲς ὑπῆρχε ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν Πολιτεία τοῦ Πλάτωνα (VIII 549b): *Διὰ τὸ ἀπολειφθῆναι τοῦ ἀρίστου φύλακος. – Τίνος; ἦ δ' ὅς ὁ Ἀδείμαντος. Λόγου, ἦν δ' ἐγώ, μουσικῆ κεκραμένου, ὃς μόνος ἐγγενόμενος σωτὴρ ἀρετῆς διὰ βίου ἐνοικεῖ τῷ ἔχοντι.*

Πλάτων Πολιτεία

Ἀπὸ τὸ τεῦχος 9 (20.8.1916) καὶ ὕστερα ἐπάνω δεξιὰ στὸ ἐξώφυλλο γράφεται δίλεξη ἔκφραση στὰ ρωσικά: «ἄδεια λογοκρισίας»· δὲν ὑπάρχει ὅμως στὸ τεῦχος 26 (15.4.1917).

Στὴν πρώτη σελίδα τοῦ κάθε τεύχους, κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο *Οἱ Κομνηνοί*, ἀναγράφονται τὰ περιεχόμενα. Μερικὲς φορὲς τὰ περιεχόμενα δὲν περιλαμβάνουν ὅλα τὰ δημοσιευμένα ἄρθρα. Ἔτσι στὸ τεῦχος 1 λείπει ἀπὸ τὰ περιεχόμενα τὸ δημοσίευμα μὲ τίτλο «Χρονικὰ» ποὺ περιλαμβάνει διάφορα γεγονότα, ἐπισκέψεις ἐπισήμων προσώπων κ.λπ. Ὁ τίτλος *ΟΙ ΚΟ-*

ΜΝΗΝΟΙ γράφεται καὶ σὲ κάθε σελίδα ὡς ἐπίτιτλος, ἐνῶ στὸ τέλος κάθε τεύχους μὲ κεφαλαῖα γράμματα *ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΛ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ*

Ἡ ἀναγραφὴ αὐτὴ παραλείπεται στὰ τεύχη 8, 9, 10, 11, 12, 19, ἐνῶ σὲ σπάνιες περιπτώσεις, ὅπως στὸ τεῦχος 13 τῆς 15.10.1916, ὅπου ἡ δημοσιευομένη ὕλη δὲν ἀφήνει ἀρκετὸ χῶρο, σημειώνεται μόνο *ΤΥΠΟΙΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ*.

Πρὶν παραθέσουμε τὰ τεχνικὰ δεδομένα ποὺ ἀφοροῦν στὸ εὑρετήριο καθ' ὕλην —περιλαμβάνει μόνο ὅσα περιέχονται μέσα σὲ τετράγωνες ἀγκύλες καὶ κατ' ἐξαίρεσιν τὰ «χρονικὰ»— καὶ στὸ χαρακτηρισμὸ τῶν περιεχομένων ἄρθρων, πρέπει νὰ διασαφήσουμε γιὰ τοὺς ἀναγνῶστες καὶ χρῆστες τοῦ δημοσιεύματός μας ὁρισμένους ὅρους καὶ χαρακτηρισμούς, ποὺ σημειώνουμε γιὰ τὰ καταγραφόμενα ἄρθρα. Ἀκολουθοῦμε τὸ ἴδιο περίπου σύστημα, τὸ ὁποῖο χρησιμοποιήσαμε καὶ κατὰ τὴν παρουσίαση τῶν περιεχομένων τοῦ περιοδικοῦ *Ποντιακὰ Φύλλα* (Ὀδ. Λαμψίδου - Α. Ραζῆ, «Πίναξ περιεχομένων τοῦ περιοδικοῦ "Ποντιακὰ Φύλλα" (1936-1940)», *Ἀρχεῖον Πόντου* 32 (1972-1973), σσ. 43-125). Ἡ πρώτη σκέψη, μετὰ κάθε τίτλο ἄρθρου νὰ ἀκολουθήσει ὀλιγόστιχη περιληπτικὴ ἀνάλυση, ἀποβαίνει πολλὲς φορὲς δυσχερὴς ἢ, ὀρθότερα, ἀδύνατη.

Τὰ κύρια ἄρθρα τοῦ μητροπολίτη Χρυσάνθου χαρακτηρίζονται μὲ τὴ λέξη κηρυγματικό, ἀκολουθουμένη μὲ ἄλλη λέξη, ὅπως *θρησκ*(ευτικό), *κοιν*(ωνικό), *ἐθν*(ικό) ἢ *ἐπίκαιρο*, ὁσάκις τὸ κύριο ἄρθρο κατὰ βάση θρησκευτικὸ ἀφορᾶ στὸ θρησκευτικὸ κήρυγμα, περιέχει ὅμως ἀφορμὲς γιὰ προτροπὴ καὶ νουθεσία εἴτε μὲ σκοπὸ ἐθνικὸ ἢ κοινωνικό. Καὶ σὲ ἄλλο δημοσίευμα («Γ. Σκληρὸς καὶ μητροπολίτης Τραπεζοῦντος Χρύσανθος Φιλιππίδης», *Τὰ Ἱστορικά*, τόμ. 12, τεῦχ. 23, Δεκέμβριος 1995, σσ. 351-368) ἔχουμε ἀναγράψει ὅτι ὁ μητροπ. Χρύσανθος πολλὲς φορὲς γιὰ τὴ συγγραφὴ κυρίων ἄρθρων στὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί* (*Κ*) χρησιμοποίησε λιγότερο ἢ περισσότερο ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ δικά του κύρια ἄρθρα τῆς *Ἐκκλησιαστικῆς Ἀλήθειας* (*ΕΑ*), ἐκθέτοντας πολλὲς φορὲς τὰ ἴδια θέματα καὶ προβλήματα καὶ στὰ δύο περιοδικά. Ἀναγράφουμε παρακάτω σχεδὸν ὅλα τὰ παράλληλα κείμενα:

Κ 3 (18.6.1916) «Ἡ κρίσις», *ΕΑ* 31,37 (17.9.1911) «Θρησκευτικὴ κρίσις ἐν Ἑσπερίᾳ»· *Κ* 4 (25.6.1916) «Ἀλληλεγγύη καὶ Σύνδεσμοι» [ἀντὶ γιὰ ὑπογραφὴ τρεῖς ἀστερίσκοι σὲ τριγωνικὸ σχῆμα], *ΕΑ* 33,1 (5.1.1913) «Σύλλογοι καὶ Σύνδεσμοι»· *Κ* 6 (9.7.1916) «Τὰ Γυμνάσια καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα», *ΕΑ* 31, 33 (20.8.1911) «Ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα»· *Κ* 8 (4.8.1916) «Συντηρητικότης καὶ πρόοδος», *ΕΑ* 32, 25 (16.6.1912) «Ἡ ἐναρμόνισις τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Σ. Σταματιάδου» [ὁ μητροπολίτης Χρύσανθος γράφει τὸ εἰσαγωγικὸ σημείωμα στὴν ὁμιλία τοῦ Σ. Σταματιάδη ποὺ δημοσιεύεται σὲ τρεῖς συνέχειες στὴν *ΕΑ*]· *Κ* 11 (17.4.1916) «Τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα καὶ ἡ κοινωνία», *ΕΑ* 32,16

(15.4.1912) καὶ 32, 17 (21.4.1912)· *Κ* 13 (15.10.1916) «Κλῆρος καὶ λαός», *ΕΑ* 33, 46 (3.11.1912), 33, 47 (10.11.1912), 33, 51 (8.12.1912) «Ὁ κλῆρος»· *Κ* 17 (10.12.1916) καὶ 18 (24.12.1916) «Αἱ ἀριστοκρατίαι», *ΕΑ* 32, 2 (7.1.1912) «Ἡ ἐν Κίνᾳ ἐπανάστασις καὶ ἡ κυκλοφορία τῶν ἀριστοκρατιῶν»· *Κ* 28-29 (28.4.1917) [*Ἄρθρα*..., σσ. 261-264] «Ὁ φανατισμός», *ΕΑ* 32 (7.4.1912) «Ἀντιθρησκευτικὸς φανατισμὸς ἐν Γαλλίᾳ»· ἀκόμη ἀντιγράφει αὐτολεξεὶ καὶ ὁμοιοτίτλως *Κ* 15 (13.11.1916) «Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄», *ΕΑ* 33, 48-49 (19.11.1912) καὶ *Κ* 18 (24.12.1916) «Χριστὸς γεννᾶται» καὶ *ΕΑ* 33, 53 (22.12.1912).

Ἐπίσημα: ἔγγραφα, τηλεγραφήματα, προσφωνήσεις, ἀντιφωνήσεις καὶ προπόσεις ἐπίσημων προσώπων (Ρώσων) καὶ τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου.

Λογοτεχνία: λογοτεχνικὰ κείμενα, πεζὰ ἢ ποιητικὰ τῆς νέας ἑλληνικῆς ἢ καὶ ξένης λογοτεχνίας σὲ ἑλληνικὴ μετάφραση. Στὸ χαρακτηρισμὸ *λογοτεχνία* προστίθεται ὁ χαρακτηρισμὸς *ποίηση* ἢ *διήγημα* καὶ ἀκολουθεῖ ὁ *συγγραφέας* τοῦ λογοτεχνήματος.

Ἱστορία: μελέτες ἀναφερόμενες στὴν ἱστορία. Στὸ χαρακτηρισμὸ *ἱστορία* προστίθενται οἱ λέξεις *λαῶν Καυκάσου, Βυζαντίου, Πόντου, Τραπεζούντας, Μεγάλων Κομνηνῶν.*

Ἰατρική: Μελέτες ποὺ ἀναφέρονται στὴν *κοινωνικὴ ἰατρική*, καὶ εἰδικότερα σὲ ἐπιδημίες, ὅπως ὁ τύφος ἢ ἡ χολέρα.

Χημεία: Ὑπάρχουν καὶ μελέτες ποὺ ἐκλαϊκεύουν ὁρισμένες μεθόδους ποὺ χρησιμοποιεῖ ἡ τεχνικὴ μὲ βάση τὴν πρόοδο τῆς Χημείας. Μιὰ μελέτη ἀναφέρεται ρητὰ στὸ χαρακτηρισμὸ *Ἀλχημεία.*

Χρονικά: Σχεδὸν σὲ κάθε τεῦχος (Χρονικὰ δὲν ὑπάρχουν στὰ τεύχη 4 [25.6.1916], 12 [1.10.1916], 18 [24.12.1916], 21 [4.2.1917] καὶ 26 [15.4.1917]) τοῦ περιοδικοῦ στὸ τέλος κάτω ἀπὸ τὸν ἐπίτιτλο *Χρονικά* πληροφορεῖται τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ γιὰ γεγονότα ἢ ἐκδηλώσεις ποὺ ἔγιναν ἢ ποὺ θὰ γίνουν. Στὶς περισσότερες φορὲς γιὰ κάθε γεγονὸς ἢ ἐκδήλωση ὑπάρχει μερικότερος ἐπίτιτλος, μερικὲς φορὲς ὅμως ἁπλῶς καὶ μόνο μὲ ἀλλαγὴ παραγράφου χωρίζονται τὰ διάφορα μεταξὺ των γεγονότα. Γι' αὐτὸ τὸ χαρακτηρισμὸ *Χρονικὰ* ἀκολουθεῖ αὐξανόμενος ἀριθμὸς καὶ ἐὰν ὑπάρχει τίτλος γράφεται αὐτός, ἂν δὲν ὑπάρχει, τότε καταγράφεται τίτλος ἐκ τῶν συμφραζομένων. Μερικὲς φορὲς ἐντὸς ἀγκύλης ἀναλύεται μὲ ἐλάχιστες λέξεις τὸ ἀναγραφόμενο γεγονὸς ἢ ἡ ἐκδήλωση. Ἔχουμε τὴν ἄποψη ὅτι τὰ *Χρονικὰ* γράφονται εἴτε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ διευθυντὴ τοῦ περιοδικοῦ, τὸ μητροπ. Χρύσανθο, εἴτε μὲ τὴν ἐποπτεία καὶ ἔγκρισή του. Γι' αὐτὸ τοῦ ἀποδίδουμε τὴν πατρότητά τους.

Οἱ ἄλλοι χαρακτηρισμοὶ εἶναι εὐνόητοι καὶ δὲ χρειάζονται εἰσαγωγικὴ διασάφηση.

Μὲ πλάγια στοιχεῖα σημειώνονται ὅλα τὰ παραθέματα (ὀνόματα συγγραφέων, τίτλοι ἄρθρων κ.λπ.), σὲ τετράγωνες ἀγκύλες οἱ δικοί μας χαρακτηρισμοὶ κάθε ἄρθρου, σὲ γωνιακὲς ἀγκύλες ἡ περίληψη κάθε ἄρθρου καὶ τυχὸν συμπλήρωση ὀνόματος συγγραφέα ἢ τίτλου (στὴν τελευταία περί-

πτωση οἱ ἐντὸς τῆς ἀγκύλης λέξεις φυσικὰ μὲ πλάγια στοιχεῖα). Παντοῦ στὰ κύρια ὀνόματα διατηροῦμε τὴ γραφὴ τοῦ ἐντύπου.

Ἀξιολόγηση τῶν περιεχομένων τοῦ περιοδικοῦ. Ἂς μὴ λησμονοῦμε ὅτι τὸ ἑβδομαδιαῖο αὐτὸ περιοδικὸ ἐκδίδεται στὴν περιφέρεια τῆς περιοχῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ μέσα σὲ πολὺ δυσχερεῖς περιστάσεις, ὅπου ἡ διαρκὴς μετατόπιση πληθυσμῶν ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ πρὸς τὸν παραλιακὸ Πόντο καὶ ἡ μετανάστευση τῶν Ἑλλήνων Ποντίων πρὸς τὶς περιοχὲς τῆς ρωσικῆς ἐπικρατείας δὲν ἐπέτρεπαν στὸ ἑλληνικὸ κοινὸ νὰ ἐνδιαφέρεται —καὶ αὐτὸ ἦταν ἕνα διαρκὲς παράπονο τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου— γιὰ πνευματικότερες ἐκδηλώσεις καὶ ἐνέργειες. Ἐντούτοις τὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοὶ* μὲ τὴν ὕλη ποὺ περιέλαβε στὶς σελίδες του προσέφερε καὶ προσφέρει πολλὰ καὶ ἀξιόλογα καὶ στὰ χρόνια τῆς ἐκδόσεώς του στὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ καὶ μεταγενέστερα, ἰδιαιτέρως στοὺς ἱστορικοὺς τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πόντου. Παρέχει πολύτιμες πληροφορίες γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση τόσο τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου καὶ τῆς κοινότητας τῆς Τραπεζούντας ὅσο καὶ γενικότερα γιὰ τὴν περίοδο τῆς ρωσικῆς κατοχῆς στὰ χρόνια 1916-1917 στοὺς φιλίστορες ἐρευνητές. Σημαντικὰ εἶναι τὰ ἄρθρα τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου γιὰ τὴν ἔκφραση τῶν ἰδεῶν του ὅπως σημαντικὰ εἶναι καὶ τὰ δημοσιεύματα τοῦ Ἐ. Κούση γιὰ τὴν ποντιακὴ διάλεκτο, καὶ ἐκεῖνα τοῦ Ἰσραὴλ Βασιλειάδη, τοῦ Ἰ. Κάλφογλου, τοῦ Ἰ. Μηλιόπουλου γιὰ τὴν ἔρευνα τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ Πόντου στὶς διάφορες περιόδους τῆς ζωῆς του. Δὲ θέλω νὰ ἀποσιωπήσω τὴν τεράστια προσπάθεια ποὺ κατέβαλε τὸ περιοδικὸ γιὰ νὰ κάνει γνωστὰ καὶ ἀποδεκτὰ τὰ λογοτεχνικὰ δημιουργήματα τῆς νεότερης Ἑλλάδας. (Βλ. Ὀδ. Λαμψίδη, «Συμπληρωματικὰ γιὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Χρύσανθο», *Νέα Ἑστία*, τόμ. 138, τεῦχ. 1638 (1.10.1995), σσ. 1312-1313). Ἐκεῖνα ὅμως, γιὰ τὰ ὁποῖα τὸ περιοδικὸ εἶναι πηγὴ ἄμεση, εἶναι τὰ δημοσιευμένα ἐπίσημα ἔγγραφα, προσφωνήσεις, ἀντιφωνήσεις καὶ προπόσεις μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἀφίξεως ἐπίσημων Ρώσων στὴν Τραπεζούντα ἢ τῆς συναντήσεώς τους μὲ τὸ μητροπ. Χρύσανθο. (Γιὰ τὰ ἴδια γεγονότα ὁ ἀναγνώστης πρέπει νὰ συμβουλευθεῖ τὶς *Βιογραφικὲς Ἀναμνήσεις* καὶ τὴν «Ἐκκλησία Τραπεζοῦντος» τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου καὶ τὴ μελέτη μας, «Μιὰ νέα πηγὴ ἱστορίας...», ὅ.π., σσ. 262-264). Τὸ ἴδιο ὅμως πρέπει νὰ ποῦμε γιὰ τὶς προσπάθειες ποὺ καταγράφονται στὸ περιοδικὸ γιὰ τὴν περίθαλψη τῶν προσφύγων καὶ τῶν μετακινουμένων Ἑλλήνων Ποντίων στὰ δύσκολα αὐτὰ χρόνια.

Μὲ λίγα λόγια μέσα στὴν πολεμικὴ τότε ἀτμόσφαιρα ἡ ἔκδοση ἑνὸς περιοδικοῦ ποὺ εἶχε ἀρκετὴ ἀπήχηση στὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ εἶναι ἄξιο ἐπαίνου καὶ γι' αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ περιοδικὸ ἀλλὰ καὶ γι' αὐτοὺς —καὶ μεταξὺ αὐτῶν γιὰ τὸν πρωτεργάτη τὸ μητροπολίτη Χρύσανθο— ποὺ ἐργάστηκαν, συνεργάστηκαν καὶ στήριξαν τὴν ἔκδοση καὶ τὴ διάδοση τοῦ περιοδικοῦ. Καί, ὅπως γράφεται καὶ στὸ ὀπισθόφυλλο τοῦ ἐξωφύλλου σὲ δύο τουλάχιστον τεύχη (τεῦχος 19 [7.1.1917] καὶ 21 [4.2.1917]), τὰ ἔσοδα ἀπὸ τὸ περιοδικὸ προορίζονταν γιὰ τὴν καλύτερη ὀργάνωση τῆς δημοτικῆς βιβλιοθή-

κης στὴν Τραπεζούντα. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, Ἕλληνες τοῦ Πόντου, χωρὶς νὰ τὸ ξέρουν ἐβεβαίωναν μιὰ μακραίωνη κληρονομιὰ στὴν ἀπόμακρη περιοχὴ ὅπου ζοῦσαν. Καὶ ἐμεῖς, τώρα ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια, γιὰ ὅλους αὐτοὺς ποὺ μένουν στὴ σιωπὴ ψιθυρίζουμε μαζὶ μὲ τὸν ποιητή: «Κανεὶς δὲν τοὺς θυμᾶται. Δικαιοσύνη».

Β΄. Περιεχόμενα περιοδικοῦ ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ἐξώφυλλο

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΙΔΡΥΘΕΝ
ΥΠΟ ΤΗΣ Α.Σ. ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 29ῃ Μαΐου 1916 Ἀριθμ. 1

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΙΔΡΥΘΕΝ
ΥΠΟ ΤΗΣ Α.Σ. ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ

Δεξιὰ ἀνάμεσα σὲ δύο παράλληλες εὐθεῖες γραμμές:

Διὰ τὸ ἀπολειφθῆναι τοῦ ἀρίστου φύλακος. — Τίνος; ἦ δ' ὃς ὁ Ἀδείμαντος. Λόγου, ἦν δ' ἐγώ, μουσικῇ κεκραμένου, ὃς μόνος ἐγγενόμενος σωτὴρ ἀρετῆς διὰ βίου ἐνοικεῖ τῷ ἔχοντι.
(Πλάτων Πολιτεία) <VIII 549b>

ἔσω ἐξωφύλλου λευκὸ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 1

Περιεχόμενα, σ. 1

Ἡ Πεντηκοστή, ὑπὸ τοῦ Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου. — Ἡ Ἁγία Σοφία, ὑπὸ Χ.Φ. — Ὁ Τάφος Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου. — Ἡ τύχη τῆς Θράκης, ὑπὸ Γ. Βιζυηνοῦ. — Δύο ἱστορικοὶ σταθμοὶ 1461 καὶ 1916, ὑπὸ Ἰσραὴλ Ε. Βασιλειάδου.

1. *† Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Ἡ Πεντηκοστή*, σσ. 1-2 [κηρυγματικὸ θρησκ.].
2. *Χ.Φ. <=Χρύσανθος Φιλιππίδης>, Ἡ Ἁγία Σοφία*, σσ. 2-3 [τέχνη Βυζαντίου, Ἁγία Σοφία, ἐντυπώσεις].
<Ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν τεχνικὴ καὶ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς ἐκκλησίας. –Παράδοση γιὰ τὸ Μωάμεθ Β΄ γιὰ τὴ μόλις κατακτηθείσα ἐκκλησία. – Παράδοση γιὰ τὴν ἡμιτελὴ λειτουργία ὅταν καταλήφθηκε ἡ Κωνσταντινούπολη. – Στὴν ἀρχὴ τοῦ ἄρθρου τρία πεντάστιχα τοῦ Ἰωάννη Καρασούτσα *Καὶ σὺ ὡς ἔλθῃ ὁ τεθείς.../ τοῦ Ἀρχαγγέλου γέλως*>.

3. *Νικόλαος Βασιλειάδης, Ὁ τάφος Κωνσταντίνου Παλαιολόγου*, σσ. 3-4 [λαογραφία, παραδόσεις γιὰ τὸν τάφο τοῦ Κ. Παλαιολόγου].
<Ποῦ ἦταν ὁ τάφος τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου; Διάφορες ἐκδοχές>.
4. *Γεώργιος Μ. Βιζυηνός, Ἡ τύχη τῆς Θράκης*, (ὑπότιτλος): *Ἡ ἐπαῖτις τῆς Βιζύης*, σσ. 5-6 [λογοτεχνία, ποίηση, Γ. Βιζυηνός].
<Ὀλιγόστιχη εἰσαγωγή· πληροφορίες γιὰ τὴν ἐρήμωση τῆς Θράκης ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους καὶ τοὺς Τούρκους· ἀναδημοσίευση τοῦ ποιήματος τοῦ Γ. Βιζυηνοῦ, *Τῆς Θράκης τὰ βουνὰ πολλά, /.../ ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα!*>.
5. <*Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδης*>, *Δύο ἱστορικοὶ σταθμοὶ 1461 καὶ 1916*, σσ. 6-8 [ἱστορία Βυζαντίου, Πόντου, Τραπεζούντας].
<Ἀναδρομὴ στὴν ἱστορία τῆς περιοχῆς τῆς Τραπεζούντας ἀπὸ τοὺς ἀρχαιότατους χρόνους, τοὺς ἀρχαίους χρόνους, βυζαντινούς. – Θεόδωρος Γαβρᾶς καὶ Τραπεζούντα. – Λατίνοι στὴν Κωνσταντινούπολη>. *(Ἔπεται συνέχεια).*
6. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σ. 8.
<Ἀμέσως πρὶν ἀπὸ τὰ *Χρονικά*, μὲ μαῦρα τυπογραφικὰ στοιχεῖα δημοσιεύεται ἡ εἴδηση ὅτι ὁ ρωσικὸς στρατὸς διέσπασε τὸν ἐχθρὸ στὸ αὐστρο-γερμανικὸ μέτωπο>.
(1) <Κυριακὴ 29 Μαΐου, τῆς Πεντηκοστῆς, ἀρχιερατικὸ μνημόσυνο γιὰ τοὺς πεσόντες στὴν ἅλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ γιὰ τοὺς Ρώσους ποὺ ἔπεσαν στὸν πόλεμο>.
(2) <Ἐπιτροπῆς Προσφύγων δράση, εἰσφορὲς δωρεές>.
(3) <Ἄφιξη τῶν καθηγητῶν Οὐσπένσκη καὶ Σμὶθ γιὰ τὴ διατήρηση καὶ ἀποκατάσταση τῶν ἀρχαίων μνημείων τῆς Τραπεζούντας>.
(4) <Ἐπίσκεψη τοῦ Ρώσου στρατηγοῦ Βλαδίμηρου Γεωργ. Γάδων, ὑπασπιστῆ τοῦ Τσάρου, καὶ τοῦ πρίγκηπα Βλαδίμηρου Γαλλιτσίνη, ὑπασπιστῆ τοῦ Μ. Δούκα Νικολάου Νικολάεβιτς, στὸ μητροπολίτη Χρύσανθο>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 11ῃ Ἰουνίου 1916 Ἀριθμ. 2

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 11

Περιεχόμενα, σ. 11

Τηλεγραφήματα τῆς Α.Α. Ὑψηλότητος τοῦ Μ. Δουκὸς Νικολάου Νικολάεβιτς πρὸς τὴν Α.Σ. τὸν Μητροπολίτην Τραπεζοῦντος. — Λόγος τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου, ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν 29ην Μαΐου. — Σ' ἕνα δένδρο, ποίημα ὑπὸ Κωνσταντίνου Χα-

τζοπούλου. — Δύο ἱστορικοὶ σταθμοί, ὑπὸ Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδου (καθηγητοῦ). — Ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ συνοικισμῶν, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ἰατροῦ). — Χρυσὸς ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ὑπὸ Φ. Χειμωνίδου, (καθηγητοῦ). — Διηγήματα. — Χρονικά.

7. *Τηλεγραφήματα* <*Μητροπολίτη Χρυσάνθου καὶ Μεγάλου Δούκα Νικολάου Νικολάεβιτς*>, σ. 11 [ἐπίσημα].
8. *Λόγος ἐπιμνημόσυνος ρηθεὶς τῇ 29 Μαΐου ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κυρίου Χρυσάνθου*, σσ. 12-14 [ἐπετειακό, ἐθνικό].
<ἐπετειακό: Οἱ ὕστατοι ἀγῶνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Κωνσταντίνου Παλαιολόγου. — Αἴτια παρακμῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. — Νουθεσίες πρὸς τοὺς νεοτέρους. — Στὴ σ. 14 μέσα στὸ κείμενο ὁ στίχος τοῦ Βαλαωρίτη *ἂν εἶμαι Χάρος χαλαστὴς εἶμαι καὶ Χάρος πλάστης*>.
9. <ἀνυπόγραφο> <*Μητροπολίτης Χρύσανθος*>, (Εἰσαγωγικό), σ. 14 [λογοτεχνία, ποίηση, Κ. Χατζόπουλος].
<Εἰσαγωγικὸ γιὰ τὶς συνθῆκες κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες ὁ ποιητὴς Κ. Χατζόπουλος συνέθεσε τὰ ποιήματα *Σ' ἕνα δένδρο* καὶ *Στὸ ἴδιο δένδρο*. Ὁ ποιητὴς καὶ ἕνας φίλος ἀναπαύονταν κάτω ἀπὸ τὸ δέντρο. Τὸ ἑπόμενο θέρος τὸ ἀντίκρυσαν κομμένο>.
(Γιὰ τὸ 9 καὶ 10 βλ. *Νέα Ἑστία*, τόμ. 137, τεῦχ. 1629 καὶ τόμ. 138, τεῦχ. 1638 (1995), σσ. 661-668 καὶ 1312-1313).
10. <*Κ. Χατζόπουλος*>, *Σ' ἕνα δένδρο (Σὲ θωρῶ...), Στὸ ἴδιο δένδρο (Καὶ ξανάρθα...)*, σσ. 14-16 [λογοτεχνία, ποίηση, Κ. Χατζόπουλος].
(Πρώτη γραφὴ τοῦ ποιητῆ βλ. *Νέα Ἑστία*, ὅ.π., σσ. 666 καὶ 1312-1313).
11. <*Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδης*>, *Δύο ἱστορικοὶ σταθμοὶ 1461 καὶ 1916*, σσ. 16-18 *(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)* [ἱστορία Πόντου, Τραπεζούντας].
<Τὸ κράτος τῶν Μεγάλων Κομνηνῶν — Ἀλέξιος Α΄, Ἀνδρόνικος Α΄, Μανουὴλ Α΄, Γεώργιος Α΄, Ἰωάννης Β΄, Ἀλέξιος Β΄, Ἀνδρόνικος Γ΄, Μανουὴλ Β΄, Βασίλειος Β΄, Μιχαήλ, Ἀλέξιος Γ΄> *(Ἕπεται συνέχεια).*
12. <*Θ. Κ. Θεοφύλακτος*>, *Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν συνοικισμῶν*, σσ. 18-19 [ἰατρικὴ κοινωνικὴ] *(Ἕπεται συνέχεια).*
13. <*Φ. Χειμωνίδης*>, *Χρυσὸς ἀπὸ τὴν θάλασσαν*, σσ. 19-21 [χημεία].
14. *Διηγήματα Γιάννη Βλαχογιάννη*, σσ. 21-22 <ἀναδημοσίευση> *Τοῦ ἁρματωλοῦ ὁ θάνατος*, σ. 21, *Τ' ἄρματα*, σ. 22 [λογοτεχνία, διήγημα, Γιάννης Βλαχογιάννης].
15. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σ. 22.
(1) *Ἐλευθέρια* <ἀρχιερατικὴ λειτουργία στὸ παρεκκλήσιο τοῦ Φροντιστηρίου τῆς Τραπεζούντας γιὰ τὴν ἑορτὴ τῶν Ἁγίων Πάντων>.
(2) *Εὖγε* <ἔπαινος τοῦ Μητροπολίτη πρὸς τοὺς ἐθελοντικῶς ἐργασθέντας γιὰ τὰ ὀχυρωματικὰ ἔργα τῆς Τραπεζούντας>.

(3) *Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν προσφύγων* <συνεδρίαση τῆς Ἐπιτροπῆς Προσφύγων καὶ λήψη ἀποφάσεως γιὰ τὴν ἐπιθεώρηση τῶν προσφύγων καὶ τῶν ἀναγκῶν τους>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 18ῃ Ἰουνίου 1916 Ἀριθμ. 3

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 27

Περιεχόμενα, σ. 27

Ἡ Κρίσις, ὑπὸ τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Οἱ Κομνηνοί, ὑπὸ Ν. Λιθοξόου, (Γυμνασιάρχου). — Δύο ἱστορικοὶ σταθμοί, ὑπὸ Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδου (καθηγητοῦ). — Ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ συνοικισμῶν, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ἰατροῦ). — Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου, (ἰατροῦ). — Χρονικά.

16. <† *Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος*>. *Ἡ Κρίσις*, σσ. 27-29 [κοιν.].
<Θρησκευτική, ἠθικὴ κρίσις τῆς ἀνθρωπότητας, ἡ ὁποία θὰ παρέλθει καὶ θὰ ἀνθίσουν καὶ πάλι τέχνες, ἐπιστῆμες, εὐγενῆ ἰδανικὰ κ.ἄ.>.
17. <*Ν. Λιθοξόος*>, *Οἱ Κομνηνοί*, σσ. 29-30 [ἱστορία Βυζαντίου].
<Ἀξιωματοῦχοι βυζαντινοῦ κράτους: μάγιστρος, λογοθέτης, μέγας δομέστικος, δρουγγάριος, πρωτονοτάριος, κουροπαλάτης. — Καταγωγὴ τῶν Κομνηνῶν. — Κομνηνοί: Μανουήλ, Νικηφόρος, — Μανουὴλ Κομνηνὸς ὁ Ἐρωτικός>. *(Ἕπεται συνέχεια).*
18. <*Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδης*>, *Δύο ἱστορικοὶ σταθμοὶ 1461 καὶ 1916 (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)*, σσ. 31-32 [ἱστορία Πόντου, Τραπεζούντας].
<Ἡ Δύση καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ μετὰ τὸ Βαγιαζήτ. — Μεχμὲτ Β΄ κατὰ τοῦ κράτους τῶν Μ. Κομνηνῶν. — Δαβὶδ Μέγας Κομνηνός>. *(Ἕπεται συνέχεια).*
19. <*Θ. Κ. Θεοφύλακτος*>, *Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν συνοικισμῶν (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 19)*, σσ. 32-34 [ἰατρικὴ κοινωνική]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
20. <*Ν. Βασιλειάδης*>, *Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός*, σσ. 34-38 [λογοτεχνία, ποίηση, Γ. Βιζυηνός].
<Βιογραφικὰ Βιζυηνοῦ καὶ σχόλια πραγματικὰ σὲ ποιήματά του. — Παραθέματα ἀπὸ ποιήματα>. *(Ἕπεται συνέχεια).*
21. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά, Ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν προσφύγων*, σ. 38.
<Συνεδρία τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὸ Μητροπολίτη γιὰ τὴ λήψη μέτρων. — Χρηματικὲς εἰσφορές>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 25ῃ Ἰουνίου 1916 Ἀριθμ. 4

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 43

Περιεχόμενα, σ. 43

Ἀλληλεγγύη καὶ σύνδεσμοι. — Οἱ Κομνηνοί, ὑπὸ Ν. Λιθοξόου, (Γυμνασιάρχου). — Δύο ἱστορικοὶ σταθμοί, ὑπὸ Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδου (καθηγητοῦ). — Ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ συνοικισμῶν, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ἰατροῦ). — Μέταξα καὶ ἄρτος ἀπὸ ξύλα, ὑπὸ Φιλίππου Ἀπ. Χειμωνίδου (καθηγητοῦ). — Περὶ τύφου ὑπὸ Ἰωσὴφ Γεωργιάδου (ἰατροῦ). — Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου, (ἰατροῦ).

22. <ἀνυπόγραφο> <προφανῶς *Μητροπολίτου Χρυσάνθου*>, *Ἀλληλεγγύη καὶ σύνδεσμοι*, σσ. 43-45 [κοιν.].
23. <*Ν. Λιθοξόος*>, *Οἱ Κομνηνοί, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 30)*, *Οἱ Κομνηνοὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, σσ. 45-46 [ἱστορία Βυζαντίου]. <Ἰσάκιος Κομνηνὸς — Κωνσταντῖνος Δούκας — Ἀλέξιος Κομνηνός>. *(Ἕπεται συνέχεια).*
24. <*Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδης*>, *Δύο ἱστορικοὶ σταθμοὶ 1461 καὶ 1916 (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)*, σσ. 46-49 [ἱστορία Πόντου, Τραπεζούντας]. <Μεχμὲτ Β΄ καὶ Δαβίδ. —Ἱστορικὲς παραδόσεις. — Δημώδη ᾄσματα: *Καλοὶ γειτόνοι... — Μέρμηκας. — Ὁ Αἰχμάλωτος. — Τὴν Πόλιν ὅνταν ὥριζεν... — Ἕναν πουλὶν καλὸν πουλίν...*> *(Ἕπεται συνέχεια).*
25. <*Θ. Κ. Θεοφύλακτος*>. *Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν συνοικισμῶν (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 34)*, σσ. 49-50 [ἰατρικὴ κοινωνική]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
26. <*Φίλιππος Ἀπ. Χειμωνίδης*>, *Μέταξα καὶ ἄρτος ἀπὸ ξύλα*, σσ. 50-52 [χημεία].
27. *Dr. Ἰωσὴφ Γεωργιάδης, Περὶ Τύφου*, σσ. 52-54 [ἰατρικὴ κοινωνική].
28. <*Ν. Βασιλειάδης*>, *Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)*, σ. 54-55 [λογοτεχνία, ποίηση, Γ. Βιζυηνός]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
<Παρατίθενται καὶ ἀποσπάσματα ποιημάτων>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 2ᾳ Ἰουλίου 1916 Ἀριθμ. 5

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 59

Περιεχόμενα, σ. 59

Πίστις καὶ Θάρρος, ὑπὸ τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Οἱ Κομνηνοί, ὑπὸ Ν. Λιθοξόου, (Γυμνασιάρχου). — Ἡ Αὐτοκράτειρα Ἑλένη, μετάφρασις ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ Ἐλευθερίου Κούση. — Δύο ἱστορικοὶ σταθμοί, ὑπὸ Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδου (καθηγητοῦ). — Ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ συνοικισμῶν, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ἰατροῦ). — Ὁ πόλεμος καὶ οἱ λιθάνθρακες, ὑπὸ Φιλίππου Ἀπ. Χειμωνίδου (καθηγητοῦ). — Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου, (ἰατροῦ). — Χρονικά.

29. <ἀνυπόγραφο> <*Κ. Τσαμπερτίδης*>, *Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 59 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].
30. † *Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Πίστις καὶ Θάρρος*, σσ. 59-60 [κηρυγματικό, κοιν.].
31. <*Ν. Λιθοξόος*>, *Οἱ Κομνηνοί, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 46), Οἱ Κομνηνοὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, σσ. 60-61 [ἱστορία Βυζαντίου].
<Ἀλέξιος Α΄, Ἰωάννης Β΄, Μανουὴλ Α΄, Ἀλέξιος Β΄, Ἀνδρόνικος Α΄. — Ἀκμὴ πνευματική. — Συγγραφεῖς. — Βενιαμὶν ἀπὸ τὴν Ἰσπανία, συγγραφέας ἐντυπώσεων ἀπὸ πόλεις τοῦ βυζαντιακοῦ κράτους>. *(Ἕπεται συνέχεια).*
32. *L. A. Franke, Kaiserin Helena, Ἡ αὐτοκράτειρα Ἑλένη* (εἰσαγωγικὸ καὶ μετάφραση ἀπὸ τὸν Ἐλευθέριο Κούση), σσ. 62-65 [λογοτεχνία, γερμανικὴ ποίηση, L. A. Franke, Ἐλ. Κούσης].
<Παρατίθεται τὸ γερμανικὸ κείμενο καὶ ἡ μεταφορὰ στὴν ἀρχαία ἑλληνική. Στίχοι: 25 τετράστιχα = 100 στίχοι>.
33. <*Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδης*>, *Δύο ἱστορικοὶ σταθμοὶ 1461 καὶ 1916 (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)*, σσ. 65-66 [ἱστορία Πόντου, Τραπεζούντας].
<Οἱ Τερεπένδες στὸν Πόντο ἕως τὸ 1839. — Χάτι Χουμαγιούν. — Τὰ μοναστήρια>. *(Ἕπεται συνέχεια).*
34. <*Θ. Κ. Θεοφύλακτος*>, *Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν συνοικισμῶν (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 50)*, σσ. 66-68 [ἰατρικὴ κοινωνική]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
35. *Φίλιππος Ἀπ. Χειμωνίδης, Ὁ πόλεμος καὶ οἱ λιθάνθρακες*, σσ. 68-69 [χημεία].
36. <*Ν. Βασιλειάδης*>, *Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου), IV*, σσ. 69-70 [λογοτεχνία, ποίηση, Βιζυηνός]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
<Παρατίθενται καὶ ἀποσπάσματα ποιημάτων>.
37. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σ. 70.
(1) *Οἱ ὑπὲρ τῶν προσφύγων ἔρανοι.*
(2) <Ἀπὸ τὸ σημερινὸ τεῦχος ὁ Κ. Τσαμπερτίδης, καθηγητὴς Μαθηματικῶν στὸ Φροντιστήριο, συνεργάτης τοῦ περιοδικοῦ γιὰ τὸ *Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως τοῦ ἡλίου*>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 9ῃ Ἰουλίου 1916 Ἀριθμ. 6
ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 75

38. *Κ. Α. Τσαμπερτίδης, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 75 [φυσική, ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 75

Τὰ Γυμνάσια καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὑπὸ τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Ἡ Αὐτοκράτειρα Ἑλένη, μετάφρασις ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ Ἐλευθερίου Κούση. — Δύο ἱστορικοὶ σταθμοί, ὑπὸ Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδου (καθηγητοῦ). — Ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ συνοικισμῶν, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ἰατροῦ). — Ἡ ἀλχημεία καὶ τὸ ῥάδιον, ὑπὸ Φιλίππου Ἀπ. Χειμωνίδου (καθηγητοῦ). — Ὁ λοιμὸς τοῦ Θουκυδίδου, ὑπὸ Ἰωσὴφ Γεωργιάδου, (ἰατροῦ). — Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου, (ἰατροῦ). — Χρονικά.

39. *† Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Τὰ Γυμνάσια καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα*, σσ. 75-77 [ἀρχαία ἑλληνικὴ φιλολογία].
<Κύριο ἄρθρο. — Ἀξιολόγηση ἀρχαίας ἑλληνικῆς παιδείας>.
40. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, Ἡ Αὐτοκράτειρα Ἑλένη*, σσ. 77-78 [λογοτεχνία, γερμανικὴ ποίηση, Α. Franke, Ἐλ. Κούσης].
<Μετάφραση τοῦ ποιήματος Kaiserin Helena τοῦ Ludwig August Franke στὴν καθαρεύουσα ἀπὸ τὸν Ε. Τ. Κούση, ποὺ δημοσιεύθηκε καὶ στὸ *Φάρο τῆς Ἀνατολῆς*, 31.12.1911, ἔτ. Δ΄, ἀρ. 278>.
41. *Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδης, Δύο ἱστορικοὶ σταθμοὶ 1461 καὶ 1916 (Συνέχεια καὶ τέλος)*, σσ. 78-80 [ἱστορία Πόντου, Τραπεζούντας].
<Τὸ Ἀνατολικὸ ζήτημα καὶ οἱ Ἕλληνες. — Ὁ παγκόσμιος πόλεμος τοῦ 1914. — Τὰ ἔτη τοῦ πολέμου μέχρι τὸ 1916 (5 Ἀπριλίου 1916 εἴσοδος ρωσικοῦ στρατοῦ στὴν Τραπεζούντα, νιτσεϊσμὸς τῶν Νεοτούρκων>.
42. *<Θ. Κ. Θεοφύλακτος>, Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν συνοικισμῶν (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 66)*, σσ. 81-82 [ἰατρικὴ κοινωνική]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
43. *<Φίλιππος Ἀπ. Χειμωνίδης>, Ἡ ἀλχημεία καὶ τὸ ῥάδιον*, σσ. 82-83 [ἀλχημεία]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
44. *Dr. Ἰωσὴφ Γεωργιάδης, Ὁ λοιμὸς τοῦ Θουκυδίδου*, σσ. 83-84 [ἰατρικῆς ἱστορία, Θουκυδίδης].
45. *<Ν. Βασιλειάδης>, Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου) V*, σσ. 84-86 [λογοτεχνία, ποίηση, Βιζυηνός]. *(Ἕπεται συνέχεια).*

<Παρατίθενται καὶ ἀποσπάσματα ποιημάτων>.

46. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σ. 86.
(1) *Ἐπανόρθωσις* <διὰ ποσὸν εἰς ἔρανον ὑπὲρ προσφύγων>.
(2) *Πῶς τὸ κατώρθωσαν* (τρία ἀνήλικα παιδιά, τὰ ὁποῖα διέφυγαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἦλθαν στὴν Τραπεζούντα).
(3) *Δημοτικὸν Νοσοκομεῖον* <ἄρχισε ἡ λειτουργία του, περιλαμβάνει α) χειρουργικὸ τμῆμα (Θ. Θεοφύλακτος) καὶ β) παθολογικὸ τμῆμα (Α. Καρβωνίδης).

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 21ῃ Ἰουλίου 1916 Ἀριθμ. 7

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 87

47. *Κ. Α. Τσαμπερτίδης, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 87 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 87

Ἡ ἄφιξις εἰς τὴν Τραπεζοῦντα τῆς Α.Α. Ὑψηλότητος τοῦ Μ. Δουκὸς Νικολάου Νικολάεβιτς, ἀντιβασιλέως τοῦ Καυκάσου καὶ ἀρχιστρατήγου καὶ ἡ γενομένη εἰς αὐτὸν ὑποδοχή. — Εὐστάθεια καὶ χαρακτήρ, ὑπὸ τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ «Τραπεζουντίας διαλέκτου», μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Οἱ Κομνηνοί, ὑπὸ Ν. Λιθοξόου (Γυμνασιάρχου). — Ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ συνοικισμῶν, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ἰατροῦ). — Ἡ ἀλχημεία καὶ τὸ ῥάδιον, ὑπὸ Φιλίππου Ἀπ. Χειμωνίδου (καθηγητοῦ). — Πρὸς τὴν Τουρκιά, (ποίημα) ὑπὸ Ἰωσὴφ Γεωργιάδου, (ἰατροῦ). — Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου (ἰατροῦ). — Δημηγοριῶν Θουκυδίδου ῥητορικὴ καὶ γραμματικὴ ἀνάλυσις, ὑπὸ Γ. Κ. Παπαδοπούλου. — Ἡ Πατρίδα, (διήγημα) ὑπὸ Α. Καρκαβίτσα. — Χρονικά.

48. *Ἡ ἄφιξις εἰς τὴν Τραπεζοῦντα τῆς Α.Α. Ὑψηλότητος τοῦ Μ. Δουκὸς Νικολάου Νικολάεβιτς, ἀντιβασιλέως τοῦ Καυκάσου καὶ ἀρχιστρατήγου, καὶ ἡ γενομένη εἰς αὐτὸν ὑποδοχή*, σσ. 87-91 [ἐπίσημα].
<Προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις τοῦ Μ. Δούκα, τοῦ μητροπολίτη Χρυσάνθου καὶ ἄλλων>.

49. † *Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Εὐστάθεια καὶ χαρακτήρ*, σσ. 91-93 [κηρυγματικό, κοιν.].

50. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων* (α), σσ. 93-95 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
<Λέξεις διαλέκτου: *ἀγανακτῶ, ἀγγούρ', ἀελουτρουπί', ἄθ', αἷμαν*>.

51. <*Ν. Λιθοξόος*>, *Οἱ Κομνηνοί, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 46-61), Οἱ Κομνηνοὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, σσ. 95-96 [ἱστορία Βυζαντίου, Κομνηνοὶ Βυζαντίου].
<᾽Αλέξιος Α΄, Ἰωάννης Β΄, Μανουὴλ Α΄>. *(Ἕπεται συνέχεια).*
52. <*Θ. Κ. Θεοφύλακτος*>, *Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν συνοικισμῶν (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 82)*, σ. 97 [ἰατρικὴ κοινωνική]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
53. <*Φίλιππος Ἀπ. Χειμωνίδης*>, *Ἡ ἀλχημεία καὶ τὸ ῥάδιον, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 83)*, σσ. 98-99 [ἀλχημεία]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
54. *Dr. Ἰωσὴφ Γεωργιάδης, Πρὸς τὴν Τουρκιά*, σσ. 99-100 [λογοτεχνία, ποίηση, Ἰωσὴφ Γεωργιάδης].
<ποίημα, 7 ἐξάστιχα>.
55. *Ν. Βασιλειάδης, Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, (Συνέχεια καὶ τέλος) VI*, σσ. 100-101 [λογοτεχνία, ποίηση, Βιζυηνός].
<Παρατίθενται καὶ ἀποσπάσματα ποιημάτων>.
56. *Γ. Κ. Παπαδόπουλος (Κυριακίδης), Δημηγοριῶν Θουκυδίδου ῥητορικὴ καὶ γραμματικὴ ἀνάλυσις*, σσ. 102-103 [ἀρχαία ἑλλην. φιλολογία, Θουκυδίδης].
<Δημοσίευση καὶ εἰσαγωγικὸ σημείωμα ἀπὸ Dr. Ἰωσὴφ Γεωργιάδη>. *(Ἕπεται συνέχεια).*
57. *Ἀπὸ τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν: Ἀνδρέας Καρκαβίτσας, Ἡ Πατρίδα*, σσ. 103-105 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Καρκαβίτσας]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
58. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σσ. 105-106.
(1) *Ἐπιτροπὴ Προσφύγων* <ἐπίσκεψη σὲ Τοροὺλ καὶ Κιουμουσχανὲ γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν προσφύγων>.
(2) *Τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ* <ἔναρξη λειτουργίας· ἁγιασμὸς ἀπὸ μητροπολίτη Χρύσανθο· προσφώνηση Χρυσάνθου ὅπου χαρακτηρισμός: *ξανθὸν τέρας ὁ ὑπεράνθρωπος τοῦ Νίτσε*>.
(3) *Γλωσσολογικά* <γιὰ τὴ δημοσίευση τῆς μελέτης Ἐλ. Κούση, *γηραιοῦ πρ. Γυμνασιάρχου* στὸ περιοδικό>.
(4) *Τὰ τελευταῖα πολεμικὰ γεγονότα εἰς τὸ μέτωπον τοῦ Καυκάσου* <ἧττα Τούρκων καὶ προέλαση Ρώσων πρὸς Σεβάστεια καὶ πέραν αὐτῆς>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 4ῃ Αὐγούστου 1916 Ἀριθμ. 8

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 111

59. *Κ. Α. Τσαμπερτίδης, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ*

τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ, σ. 111 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 111

Συντηρητικότης καὶ Πρόοδος, ὑπὸ τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Ὁ Τοῦρκος ἱστοριογράφος Σακὴρ-Σεβκέτ, ὑπὸ Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδου, (καθηγητοῦ). — Δημηγοριῶν Θουκυδίδου ῥητορικὴ καὶ γραμματικὴ ἀνάλυσις, ὑπὸ Γ. Κ. Παπαδοπούλου. — Περὶ τοῦ θανάτου Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ, ὑπὸ Ἰ. Μηλιοπούλου. — Ἡ Τραπεζοῦς, (ταξειδιωτικαὶ ἐντυπώσεις), ὑπὸ Ι. Ι. Σοκολώφ, (καθηγητοῦ ἐν Πετρουπόλει). — Σκέψεις περὶ τῆς εἰσελάσεως τῶν Βουλγάρων εἰς Μακεδονίαν. — Ἐργασίαι Ἑλληνικῆς Βουλῆς 23-25 Μαΐου 1916. — Ἡ Πατρίδα, (διήγημα) ὑπὸ Α. Καρκαβίτσα. — Χρονικά.

60. † *Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Συντηρητικότης καὶ Πρόοδος*, σσ. 111-113 [κοιν., ἐθνικό].
<Ἐργασία Σ. Σταματιάδη στὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ βυζαντινὴ μουσικὴ ἐπὶ Ἰωακεὶμ Γ΄. — Παράδοση καὶ προοδευτικότητα. — Νεότερος ἑλληνικὸς πολιτισμός>.
61. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων (α)*, σσ. 114-115 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
<Λέξεις διαλέκτου: *ἀλλοῖ, ἀλυσείδ', ἀνάπαυτος, ἀναφορά, ἀνθρωπότης*>.
62. <*Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδης*>, *Ὁ Τοῦρκος ἱστοριογράφος τῆς Τραπεζοῦντος Σακὴρ-Σεβκέτ*, σσ. 115-116 [βιβλιοκρισία, ἱστορία Πόντου, Τραπεζούντας].
<Ἡ Ἱστορία του ἐξεδόθη τὸ 1294 ἐγείρας, δηλ. πρὶν ἀπὸ 40 περίπου χρόνια = 1876. Ἑλληνικὸ βοήθημά του κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ Σ. Ἰωαννίδης, *Ἱστορία Τραπεζοῦντος...*, (1870)>.
63. *Γ. Κ. Παπαδόπουλος (Κυριακίδης), Δημηγοριῶν Θουκυδίδου ῥητορικὴ καὶ γραμματικὴ ἀνάλυσις, Δημηγορίαι Κερκυραίων καὶ Κορινθίων, (Συνέχεια ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ 7, σελ. 103)*, σσ. 116-118 [ἀρχαία ἑλλην. φιλολογία, Θουκυδίδης]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
64. *Ἰωάννης Μηλιόπουλος, Περὶ τοῦ θανάτου Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ*, σσ. 118-119 [ἱστορία Ὀθωμανῶν, Μωάμεθ Β΄].
65. *Ι. Ι. Σοκολώφ, Ἡ Τραπεζοῦς (Ταξειδιωτικαὶ ἐντυπώσεις), Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ρωσσικοῦ*, σσ. 119-121 [ἱστορία Τραπεζούντας].
<Μεταφραστής: Γεώργιος Μακρίδης, *εὔελπις νέος* (βλ. σ. 174)· πρώτη δημοσίευση: *Νόβοε Βρέμια*, 6 Ἀπριλ. 1916>.
66. <*Ἴων Δραγούμης*>, *Σκέψεις περὶ τῆς εἰσελάσεως τῶν Βουλγάρων εἰς Μακεδονίαν – 20 Μαΐου 1916*, (μὲ εἰσαγωγικὸ σημείωμα μητροπ. Χρυ-

σάνθου), σσ. 121-126 [ἱστορία νεότερης Ἑλλάδας-Μακεδονίας, ἱστορία Βαλκανίων, Ἴων. Δραγούμη πολιτική].
<πρώτη δημοσίευση: *Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις*, βλ. πιὸ κάτω ἀρ. 79>.

67. <Ἴων Δραγούμης>, *Ἐργασίαι Ἑλληνικῆς Βουλῆς 23-25 Μαΐου 1916. — Ὁ θάνατος τοῦ Κίτσενερ. — Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἀποκλεισμοῦ*, σσ. 126-129 [ἱστορία νεότερης Ἑλλάδας, Ἴων. Δραγούμη πολιτική, ἱστορία Βαλκανίων, Κίτσενερ].
<πρώτη δημοσίευση: *Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις*, βλ. ἀρ. 79>.

68. *Ἀπὸ τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν: Ἀνδρέας Καρκαβίτσας, Ἡ Πατρίδα, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 105)*, σ. 129 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Καρκαβίτσας]. *(Ἕπεται συνέχεια).*

69. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σ. 130.
(1) *† Γερβάσιος Ὡρολογᾶς (μητροπολίτης Ἰωαννίνων).*
<ἐπὶ τῷ θανάτῳ λίγα βιογραφικά>.
(2) *ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ*
<διπλὸ τὸ τεῦχος 8 ὅπως καὶ τὸ τεῦχος 7>.
(3) *Διόρθωσις παροραμάτων*
(4) *Ταξειδιωτικαὶ ἐντυπώσεις* <πρώτη δημοσίευση βλ. ἀρ. 65>.
(5) *Ἐπιτροπὴ Προσφύγων.* <Δράση καὶ ἐκλογὲς ἐπιτροπῶν κατὰ τόπους>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 20ῇ Αὐγούστου 1916 Ἀριθμ. 9

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 135

70. *Κ. Α. Τσαμπερτίδης, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 135 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 135

Κακίαι καὶ Πάθη, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Οἱ Κομνηνοί, ὑπὸ Ν. Λιθοξόου (Γυμνασιάρχου). — Ἡ Τραπεζοῦς, (ταξειδιωτικαὶ ἐντυπώσεις), ὑπὸ Ι. Ι. Σοκολώφ, (καθηγητοῦ ἐν Πετρουπόλει). — Ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ συνοικισμῶν, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ἰατροῦ). — Ἡ ἀλχημεία καὶ τὸ ῥάδιον, ὑπὸ Φιλίππου Ἀπ. Χειμωνίδου (καθηγητοῦ). — Ἀγγέλου Πεφάνη (Ἀρχιμανδρίτου), λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει τῆς Τραπεζοῦντος. — Ἐν δάκρυ εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ ποιητοῦ Γ. Βιζυηνοῦ (ποίημα), ὑπὸ Μαρίκας Κ. Φιλιππίδου. — Ἡ κριτικὴ τῆς ἐν Ἑλλάδι κρίσεως. — Ἡ Πατρίδα, (διήγημα) ὑπὸ Α. Καρκαβίτσα. — Χρονικά.

71. † *Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Κακίαι καὶ Πάθη*, σσ. 135-137 [κηρυγματικό, κοιν.].
<κοινωνία, ἀτομικὴ ψυχολογία>.
72. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων (α)*, σσ. 137-138 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
<Λέξεις διαλέκτου: *ἁπλόνω, πέταλον*>.
73. <*Ν. Λιθοξόος*>, *Οἱ Κομνηνοί, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 96)*, *Οἱ Κομνηνοὶ τῆς Τραπεζοῦντος*, σσ. 138-140 [ἱστορία Πόντου, Τραπεζούντας, Μεγάλων Κομνηνῶν].
<Ἀλέξιος Α΄>. *(Ἕπεται συνέχεια)*.
74. *Ι. Ι. Σοκολώφ, Ἡ Τραπεζοῦς (Ταξειδιωτικαὶ ἐντυπώσεις), Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ρωσσικοῦ, (Συνέχεια καὶ τέλος)*, σσ. 140-142 [ταξειδιωτικὲς ἐντυπώσεις, ἱστορία Τραπεζούντας].
<Μεταφραστής: Γεώργιος Μακρίδης, *εὔελπις νέος*, βλ. σ. 174· πρώτη δημοσίευση: *Νόβοε Βρέμια*, 6 Ἀπριλ. 1916, βλ. ἀρ. 65>.
75. <*Θ. Κ. Θεοφύλακτος*>, *Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν συνοικισμῶν (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 97)*, σσ. 142-143 [ἰατρικὴ κοινωνική]. *(Ἕπεται συνέχεια)*.
76. *Φίλιππος Ἀπ. Χειμωνίδης, Ἡ ἀλχημεία καὶ τὸ ῥάδιον, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 99)*, σσ. 143-145 [ἀλχημεία].
77. *Ἄγγελος Πεφάνης (Ἀρχιμανδρίτης), Λόγος ἐκφωνηθεὶς τῇ 11η Ἀπριλίου 1916 ἐν τῷ ἐν Ὀδησσῷ Ἑλληνικῷ Ναῷ τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει τῆς Τραπεζοῦντος*, σσ. 146-147 [ἱστορία σύγχρονη Τραπεζούντας, ἐπετειακό].
78. *Μαρίκα Κ. Φιλιππίδου, Ἕνα δάκρυ εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ ποιητοῦ Γ. Βιζυηνοῦ*, σ. 147 [λογοτεχνία, ποίηση, Μαρίκα Κ. Φιλιππίδου].
<Πρὶν ἀπὸ τὸ ποίημα ἐπιστολὴ τῆς συγγραφέως πρὸς τὴ Διεύθυνση τῶν «Κομνηνῶν»>.
79. <*Ἴων Δραγούμης*>, *Ἡ κριτικὴ τῆς ἐν Ἑλλάδι κρίσεως. — Ἐξωτερικὴ Ἐπιθεώρησις 10 Ἰουνίου 1916. — Ἐσωτερικὴ Ἐπιθεώρησις τῇ 10ῃ Ἰουνίου 1916*, σσ. 147-152 [ἱστορία νεότατη τῆς Ἑλλάδας, Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος].
<Εἰσαγωγικὸ σημείωμα μητροπ. Χρυσάνθου ἀναφέρει ὅτι ἡ ἴδια πηγή, ἀπὸ τὴν ὁποία ἄντλησαν ἄρθρα στὸ προηγούμενο τεῦχος 8, χρησιμοποιεῖται καὶ τώρα. Δὲν ὀνομάζεται ὅμως ἡ πηγή! Εἶναι ἡ *Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις* τοῦ Ἰ. Δραγούμη, τῆς 11 Ἰουνίου 1916, «Ἐξωτερικὴ Ἐπιθεώρησις 10 Ἰουνίου 1916», σσ. 821-825, «Ἐσωτερικὴ Ἐπιθεώρησις 10 Ἰουνίου 1916», σσ. 825-828>.
80. *Ἀπὸ τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν: Ἀνδρέας Καρκαβίτσας, Ἡ Πατρίδα, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 129)*, σσ. 152-153 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Καρκαβίτσας].

81. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σσ. 153-154.
(1) *Μανή, θεκέλ, φαρές* <ἐξήγηση τῆς φράσεως>.
(2) *Ἡ Ἁγία Σοφία ἤτοι Ἱστορία καὶ περιγραφὴ τοῦ Ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ὑπὸ Ἰωάννου Η. Κάλφογλου* <παρουσίαση τοῦ βιβλίου>.
(3) *Δωρεὰ τοῦ κ. Σαχάρωφ* <δωρεὰ γιὰ τὴν ἵδρυση λαϊκῆς βιβλιοθήκης στὴν Τραπεζούντα καὶ γιὰ τοὺς πρόσφυγες>.
(4) *Συνεδριάσεις Ἀντιπροσωπείας* <*τῆς Κοινότητος Τραπεζοῦντος*> <Ἐκλογὴ νέου συμβουλίου γιὰ τὰ ἐκπαιδευτήρια>.
(5) *Ἐπιτροπὴ προσφύγων* <Δράση τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ἀνακούφιση προσφύγων τῆς περιφέρειας Χαμψίκιοϊ>.
(6) *Συνδρομαὶ ὑπὲρ τῶν προσφύγων* <χρηματικαὶ δωρεαί>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 3ῃ Σεπτεμβρίου 1916 Ἀριθμ. 10

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 159

82. *Κ. Α. Τσαμπερτίδης, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 159 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 159

Τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Οἱ Κομνηνοί, ὑπὸ Ν. Λιθοξόου (Γυμνασιάρχου). — Ὁ Τοῦρκος ἱστοριογράφος Σακὴρ-Σεβκέτ, ὑπὸ Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδου (καθηγητοῦ). — Ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ συνοικισμῶν, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ἰατροῦ). — Δ. Ν. Ἀναστασίεβιτς, (καθηγητοῦ) Σλαυϊκὴ Φιλολογία. — Ἡ Θυσία, (διήγημα Α. Καρκαβίτσα). — Χρονικά.

83. *† Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου*, σσ. 159-161 [κηρυγματικό, θρησκ.].

84. *Ἐλευθέριος Τριάντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων (α)*, σσ. 161-163 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
<Λέξη διαλέκτου: *ἀπό*>.

85. <*Ν. Λιθοξόος*>, *Οἱ Κομνηνοί, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 140), Οἱ Κομνηνοὶ τῆς Τραπεζοῦντος*, σσ. 163-165 [ἱστορία Πόντου, Τραπεζούντας, Μεγάλων Κομνηνῶν].
<Αὐτοκράτορες Μεγάλοι Κομνηνοί, Ἀλέξιος Α΄, Ἀνδρόνικος Γίδος ἢ Γίδων, Μανουὴλ Α΄, Γεώργιος Α΄, Ἰωάννης Β΄, Ἀλέξιος Β΄, Ἀλέξιος Γ΄, Ἰωάννης Δ΄ Καλοϊωάννης>.

86. <Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδης>, *Ὁ Τοῦρκος ἱστοριογράφος τῆς Τραπεζοῦντος Σακὴρ-Σεβκέτ, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 116)*, σσ. 165-167 [βιβλιοκρισία, ἱστορία Πόντου, Τραπεζούντας]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
87. <*Θ. Κ. Θεοφύλακτος*>, *Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν συνοικισμῶν (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 143)*, σσ. 168-169 [ἰατρικὴ κοινωνική]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
<Ἀπὸ τὸν φωτοτυπημένο τόμο λείπει ἡ σ. 168 καὶ μόνο τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου στὴ σ. 169 ὑπάρχει. Ὁ τίτλος παραλήφθηκε ἀπὸ τὸν πίνακα περιεχομένων>.
88. <*Δ. Ν. Ἀναστασίεβιτς*>, *Σλαυϊκὴ Φιλολογία. Α΄ διάλεξις. Ἡ παγκόσμιος θέσις τῆς σλαυϊκῆς φυλῆς*, σσ. 169-173 [ἱστορία, φιλολογία σλαυϊκή].
<Παρατοποθέτηση σ. 171, βλ. ἀρ. 99,6 *Χρονικά*>.
89. *Ἀπὸ τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν: Ἀνδρέας Καρκαβίτσας, Ἡ θυσία*, σσ. 173-174 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Καρκαβίτσας]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
90. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σ. 174.
(1) *Ἐπισκέψεις* <Στὸ μητροπολίτη Χρύσανθο ὁ πρίγκηψ Ὀρπελιάνη (μικροβιολόγος) καὶ ὁ Λεβὶ Βικτώροβιτς Γολοπώφ, γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ (γιὰ προβλήματα ὑγείας, δύο νοσοκομεῖα εἰς Τζεβιζλὶκ-Χαμψίκιοϊ) καθὼς καὶ ὁ πρίγκηψ Μικελάτσε, βοηθὸς στρατηγοῦ Σβάρτζ.
(2) *Ἐπιτροπὴ Ἀργυροπολιτῶν* <γιὰ τὴν ἵδρυση ἐπιτροπῆς γιὰ τὸν ἐφοδιασμὸ τῶν Ἀργυροπολιτῶν>.
(3) *Μετάφρασις ταξειδιωτικῶν ἐντυπώσεων* <Ὁ Γεώργιος Μακρίδης μετέφρασε τὸ ἄρθρο τοῦ Ἰ. Ἰ. Σοκολώφ· βλ. ἀρ. 65 καὶ 74>.
(4) *Κηρύξεις πολέμου* <Ρουμανία κατὰ Αὐστρίας καὶ Γερμανία κατὰ Ρουμανίας>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 17ῃ Σεπτεμβρίου 1916 Ἀριθμ. 11

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 179

91. *Κ. Α. Τσαμπερτίδης, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 179 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 179

Τὸ Θρησκευτικὸν αἴσθημα καὶ ἡ Κοινωνία, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ "Τραπεζουντίας δια-

λέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Ὁ Τοῦρκος ἱστοριογράφος Σακὴρ-Σεβκέτ, ὑπὸ Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδου (καθηγητοῦ). — Δημηγοριῶν Θουκυδίδου ῥητορικὴ καὶ γραμματικὴ ἀνάλυσις, ὑπὸ Γ. Κ. Παπαδοπούλου. — Σ τὸν Κωνσταντῖνο καὶ Δαβὶδ τοὺς μάρτυρας τοῦ Ἔθνους, (ποίημα) ὑπὸ Ἰωσὴφ Γεωργιάδου (ἰατροῦ). — Ποῦ εὑρίσκεται ἡ Ἀλύβη, ὑπὸ Ι. Η. Κάλφογλου. — Περὶ χολέρας, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ἰατροῦ). — Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως ἐν Ἑλλάδι παρὰ τοῖς τραγικοῖς ποιηταῖς, (μετάφρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ). — Ἡ Θυσία, (διήγημα Α. Καρκαβίτσα). — Χρονικά.

92. † *Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Τὸ Θρησκευτικὸν αἴσθημα καὶ ἡ Κοινωνία*, σσ. 179-181 [κοιν.].
93. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων (α)*, σσ. 181-183 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
<Λέξεις διαλέκτου: *ἀποκροῦμαι, ἀπογριζεύω, ἀτόσον, ἀχαστός, ἄψυς, βαρβατζαρίζω, βασιλεῖνα*>.
94. *Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδης, Ὁ Τοῦρκος ἱστοριογράφος τῆς Τραπεζοῦντος Σακὴρ-Σεβκέτ, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 167)*, σσ. 184-187 [βιβλιοκρισία].
95. *Γ. Κ. Παπαδόπουλος (Κυριακίδης), Δημηγοριῶν Θουκυδίδου ῥητορικὴ καὶ γραμματικὴ ἀνάλυσις, Δημηγορία Περικλέους*, σσ. 187-188 [ἀρχαία ἑλλην. φιλολογία, Θουκυδίδης].
96. *Dr. Ἰωσὴφ Γεωργιάδης, Σ τὸν Κωνσταντῖνο καὶ Δαβὶδ τοὺς μάρτυρας τοῦ ἔθνους*, σ. 189 [λογοτεχνία, ποίηση, Ἰωσὴφ Γεωργιάδης].
<ποίημα 16 τετράστιχα>.
97. *Ι. Η. Κάλφογλους, Ποῦ εὑρίσκεται ἡ Ἀλύβη*, σσ. 190-192 [γεωγραφία Πόντου].
98. <*Θ. Κ. Θεοφύλακτος*>, *Περὶ χολέρας*, σσ. 193-194 [ἰατρικὴ κοιν.].
99. <ἀνυπόγραφο>, *Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως τῆς Ἑλλάδος παρὰ τοῖς τραγικοῖς ποιηταῖς, (Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)*, σσ. 194-195 [ἱστορία, φιλολογία ἀρχαίας Ἑλλάδας].
<Μεταφραστὴς Μητροπολίτης Χρύσανθος;>. *(Ἕπεται συνέχεια).*
100. *Ἀπὸ τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν: Ἀνδρέας Καρκαβίτσας, Ἡ θυσία, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 194)*, σσ. 195-198 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Καρκαβίτσας]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
101. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σ. 198.
(1) *Ἐπισκέψεις* <Ὁ Μητροπολίτης Χρύσανθος ἀντεπεσκέφθηκε τὸν πρίγκηπα Μικελάτσε, βοηθὸ τοῦ στρατηγοῦ Σβάρτζ. Τὸ Μητροπολίτη ἐπισκέφθηκε ὁ πρόεδρος τοῦ στρατοδικείου καὶ ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς τῆς Τραπεζούντας, στοὺς ὁποίους ἀνταπέδωσε τὴν ἐπίσκεψη>.
(2) *Φιλόπτωχος Ἀδελφότης* <Συνεδρία τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητας. Ἐκλογὴ νέου Δ.Σ.>.

(3) *Ἐπιτροπὴ προσφύγων* <Ὑφεση τῆς ἐπιδημίας στοὺς πρόσφυγες τοῦ Χαμψίκιοϊ>.
(4) *Κυβερνητικὴ μέριμνα* <δωρεὰ 500 χιλ. ρουβλίων γιὰ τοὺς πρόσφυγες>.
(5) *Συνδρομαὶ ὑπὲρ τῶν προσφύγων (Συνέχεια)* <δωρεὲς ἀπὸ τὴ Ρωσία>.
(6) <Διόρθωση παραραμάτων: α) στὴ σ. 169 ἀντὶ *Ἑλληνολατινικῆς* ἀναγνωστέον *Ἑλληνοσλαυικῆς* καὶ β) ἡ σ. 171 παρατοποθετήθηκε πρὶν ἀπὸ τὴ σ. 170>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου 1916 Ἀριθμ. 12

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 203

102. *Κ. Α. Τσαμπερτίδης, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 203 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 203

Ἡ ἀποστολὴ τῆς γυναικός, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ τοῦ μνημείου Ἀλεξίου Γ΄. τοῦ Μ. Κομνηνοῦ ὑπὸ Ἰ. Π. Μηλιοπούλου. — Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Ἡ ἐν Τραπεζοῦντι διαμονὴ Βασιλείου Βουλγαροκτόνου, ὑπὸ Ι. Η. Κάλφογλου. — Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως ἐν Ἑλλάδι παρὰ τοῖς τραγικοῖς ποιηταῖς, (μετάφρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ). — Περὶ χολέρας, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ἰατροῦ). — Ἡ Θυσία, (διήγημα ὑπὸ Α. Καρκαβίτσα).

103. *† Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Ἡ ἀποστολὴ τῆς γυναικός*, σσ. 203-204 [κοιν.].
<Πρβλ. ὅμως ἄρθρο στὴν *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* (τόμ. 31, 20.8.1911, «Ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, σ. 42), ὅπου μνημονεύεται ἡ χειραφέτηση γυναικῶν κατὰ Ἀριστοφάνη καὶ σοσιαλιστές· βλ. Ὀδ. Λαμψίδη, «Γ. Σκληρὸς καὶ μητροπολίτης Τραπεζοῦντος Χρύσανθος Φιλιππίδης», *ὅ.π.*>.

104. *<Ι. Π. Μηλιόπουλος>, Περὶ τοῦ μνημείου Ἀλεξίου Γ΄. τοῦ Μ. Κομνηνοῦ*, σ. 205 [ἱστορία, τέχνη Πόντου, Τραπεζούντας, Μεγάλων Κομνηνῶν]. *(Ἕπεται συνέχεια).*

105. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων (α)*, σσ. 205-207 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].

<Λέξεις διαλέκτου: *βολίζω, βουλλόνω, γέν', γνώσκει, διαπάνα, εὔκαιρος, ἐγκούν'*>.

106. *Ι. Η. Κάλφογλους, Ἡ ἐν Τραπεζοῦντι διαμονὴ τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου Βουλγαροκτόνου ἐν ἔτει 1022 μ.Χ. (Κατὰ τὸν Gustave Schlumberger)*, σσ. 207-211 [ἱστορία Βυζαντίου, Τραπεζούντας].

107. <ἀνυπόγραφο>, *Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως τῆς Ἑλλάδος παρὰ τοῖς τραγικοῖς ποιηταῖς, (Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ), (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 195)*, σσ. 211-215 [ἱστορία, κοινωνία ἀρχαίας Ἑλλάδας].
<Μεταφραστὴς Μητροπολίτης Χρύσανθος;>. *(Ἕπεται συνέχεια).*

108. <Θ. Κ. Θεοφύλακτος>, *Περὶ χολέρας, (Συνέχεια)*, σσ. 215-217 [ἰατρικὴ κοιν.].

109. *Ἀπὸ τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν*: Ἀνδρέας Καρκαβίτσας, *Ἡ θυσία, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 198)*, σσ. 217-218 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Καρκαβίτσας] *(Τέλος).*

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 15ῃ Ὀκτωβρίου 1916 Ἀριθμ. 13

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 223

110. *Τ <=Κ. Α. Τσαμπερτίδης>, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 223 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 223

Κλῆρος καὶ Λαός, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Δύο Ζακυνθηνοὶ ποιηταί, ὑπὸ Σίμου Μενάρδου. — Περὶ τοῦ Ἐτύμου τοῦ ὀνόματος Ἰσταμπόλ, ὑπὸ Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδου. — Πῶς ἦτο ὠχυρωμένη ἡ Θεοδοσιούπολις ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν, ὑπὸ Ι. Η. Κάλφογλου. — Περὶ τοῦ μνημείου Ἀλεξίου Γ΄, τοῦ Μ. Κομνηνοῦ ὑπὸ Ἰ. Π. Μηλιοπούλου. — Κρυφὸς καημός, (διήγημα Α. Καρκαβίτσα). — Χρονικά.

111. *† Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Κλῆρος καὶ λαός*, σσ. 223-225 [κοιν.].
<Πρβλ. ἄρθρα μὲ ὅμοια θέματα στὴν *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* (βλ. πιὸ πάνω, σ. 143-144)>.

112. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων (α)*, σσ. 225-227 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
<Λέξεις διαλέκτου: *ἐκεῖνος, ἐξέρω, ἐντῶκα, ζμάρ', ζιμύνη, θεός, θυλάκ', θύριν, ἰδέα, κάθουμαι, καλός*>.

113. <*Σίμος Μενάρδος*>, *Δύο Ζακυνθηνοί ποιηταί*, σσ. 227-230 [λογοτεχνία, ποίηση, Κάλβος, Σολωμός].
<Προηγεῖται εἰσαγωγικὸ σημείωμα τῆς Διευθύνσεως (Μητροπ. Χρυσάνθου) γιὰ τὸ Σ. Μενάρδο. Πρώτη δημοσίευση: *Παναθήναια*, τεύχη 235-236> *(Ἕπεται συνέχεια).*
114. *Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδης, Περὶ τοῦ ἐτύμου τοῦ ὀνόματος Ἰσταμπόλ*, σσ. 230-232 [γλώσσα νεοελληνική, τουρκική].
115. *Ι. Η. Κάλφογλους, Πῶς ἦτο ὠχυρωμένη ἡ Θεοδοσιούπολις ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν*, σσ. 232-234 [ἱστορία Βυζαντίου, Πόντου, Θεοδοσιουπόλεως].
116. <*Ἰωάννης Π. Μηλιόπουλος*>, *Περὶ τοῦ μνημείου Ἀλεξίου Γ΄. τοῦ Μ. Κομνηνοῦ*, σσ. 234-235 [ἱστορία, τέχνη Πόντου, Τραπεζούντας, Μεγάλων Κομνηνῶν].
117. *Ἀπὸ τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν*: <*Ἀνδρέας Καρκαβίτσας*>, *Κρυφὸς καημός*, σσ. 235-237 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Καρκαβίτσας].
118. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σ. 238.
(1) <Ἐπίσκεψη Μητροπολίτη στὴ Χαλδία γιὰ τοὺς πρόσφυγες>.
(2) <Στὶς 14.10.1916 ἁγιασμὸς τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἀπὸ τὸ Μητροπολίτη καὶ προσλαλιὰ πρὸς τοὺς ἐκπαιδευτικούς· τοὺς προτρέπει νὰ ἀντιπαλαίσουν τὶς ἐκδηλωθεῖσες ἐφέτος ὀλέθριες τάσεις γιὰ ἀκρωτηριασμὸ καὶ κολόβωση τῆς ἐθνικῆς παιδείας>.
(3) *Συνδρομαὶ ὑπὲρ τῶν προσφύγων* <χρηματικὲς δωρεές>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 29ῃ Ὀκτωβρίου 1916 Ἀριθμ. 14
ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 243

119. *Τ <=Κ. Α. Τσαμπερτίδης>, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 243 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 243

Ἡ ἄφιξις εἰς Τραπεζοῦντα τῆς Α. Α. Ὑψηλότητος τοῦ Μ. Δουκὸς Βόριδος Βλαδιμήροβιτς ἀρχηγοῦ τῶν Κοζακικῶν ταγμάτων. — Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Δύο Ζακυνθηνοὶ ποιηταί, ὑπὸ Σίμου Μενάρδου. — Ἡ πάλαι διαλάμψασα Ἐπισκοπὴ (Μητρόπολις) Ἰσχανίου, ὑπὸ Ι. Η. Κάλφογλου. — Περὶ χολέρας, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ἰατροῦ). — Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο, (διήγημα Α. Παπαδιαμάντη). — Χρονικά.
120. <ἀνυπόγραφο>, *Ἡ ἄφιξις εἰς Τραπεζοῦντα τῆς Α. Α. Ὑψηλότητος*

τοῦ Μ. Δουκὸς Βόριδος Βλαδιμήροβιτς ἀρχηγοῦ τῶν Κοζακικῶν ταγμάτων, σσ. 243-245 [ἐπίσημα].
<Ἐπίσκεψη, προσφωνήσεις μητροπολίτη, γεύματα>.

121. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων* (α), σσ. 245-247 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
<Λέξεις διαλέκτου: *καπίτζ', καρδία, κατά, κιφάλ'*>.

122. <*Σίμος Μενάρδος*>, *Δύο Ζακυνθηνοὶ ποιηταί (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 230)*, σσ. 248-251 [λογοτεχνία, ποίηση, Κάλβος, Σολωμός]. *(Ἕπεται συνέχεια)*.

123. *Ι. Η. Κάλφογλους, Ἡ πάλαι διαλάμψασα Ἐπισκοπὴ (Μητρόπολις) Ἰσχανίου*, σσ. 251-252 [ἱστορία, Ἐκκλησία Πόντου, Τραπεζούντας, Ἰσχανίου].

124. *Θ. Κ. Θεοφύλακτος, Περὶ χολέρας, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 217)*, σσ. 253-254 [ἰατρικὴ κοιν.].

125. *Ἀπὸ τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν*: <*Α. Παπαδιαμάντης*>, *Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο*, σσ. 254-257 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Παπαδιαμάντης].

126. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σσ. 257-258.
(1) <Δοξολογία ἀπὸ τὸ Μητροπολίτη γιὰ τὴν ἐπέτειο ἀναρρήσεως Νικολάου Β΄ (Ρωσία)>.
(2) <Γεύματα ἐπίσημα σὲ Ρώσους στρατηγούς>.
(3) <Στὶς 23 Ὀκτωβρίου 1916 ὁ Μητροπολίτης μίλησε στὴ Μητρόπολη «Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων...» μὲ ἠθικοκοινωνικὸ περιεχόμενο. Περίληψη: «... Εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάρξῃ ἀριστοκρατία τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ἤθους διὰ νὰ γίνῃ κάτι τι τὸ γενναῖον καὶ σοβαρόν». (Τὸ ἴδιο θέμα «Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων...» διαπραγματεύθηκε στὸ πρῶτο του στὴν Τραπεζούντα κήρυγμα· βλ. *Βιογραφικαὶ Ἀναμνήσεις*, σ. 39)>.
(4) <Συνῆλθε ἡ ὑπὸ τὸ στρατηγὸ Σβὰρτζ ἐπιτροπὴ προσφύγων καὶ ἀποφάσισε: α) τὴν ἐγκατάσταση τῶν προσφύγων ἀπὸ τὸ Μητροπολίτη, β) νὰ παρεμποδισθεῖ ἡ κάθοδος τῶν προσφύγων (στὴν Τραπεζούντα), γ) τὴν ἵδρυση συσσιτίου καὶ δ) τὴν ἀνάθεση τῆς φροντίδας γιὰ τὴν ὑγιεινὴ κατάσταση τῶν προσφύγων στὸ γιατρὸ Π. Σουλιάδη>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 13ῃ Νοεμβρίου 1916 Ἀριθμ. 15
ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 263

127. *Τ <= Κ. Α. Τσαμπερτίδης*>, *Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλί-*

ου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ, σ. 263 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 263

Μνημόσυνον. — Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Ἡ ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄. ἐντύπωσις τοῦ Ἴωνος Δραγούμη. — Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Δύο Ζακυνθηνοὶ ποιηταί, ὑπὸ Σίμου Μενάρδου. — Βιογραφία Σολομῶντος Β΄. Βασιλέως τῆς Ἰμερετίας, ὑπὸ Ι. Η. Κάλφογλου. — Ἀρχαιολογικά, ὑπὸ Ἰ. Μηλιοπούλου. — Περὶ τῆς προφορᾶς τοῦ γράμματος η ἐν τῇ Τραπεζουντιακῇ διαλέκτῳ, ὑπὸ Ἰσρ. Σ. Βασιλειάδου. — Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο, (διήγημα Α. Παπαδιαμάντη). — Χρονικά.

128. *Μνημόσυνον <γιὰ τὸν Ἰωακεὶμ Γ΄>*, σσ. 263-265 [ἐπετειακό, ἐθνικό]. <Εἰσαγωγικὸ σημείωμα Μητροπ. Χρυσάνθου, στὸ ὁποῖο ἐκφράζονται οἱ ἰδέες του (καὶ τοῦ Ἴ. Δραγούμη) γιὰ τὴν ὑπόσταση τῆς Τουρκίας καὶ τὴν ὕπαρξη τῶν χριστιανικῶν ἐθνοτήτων στὴν Τουρκία – τῆς ἰδεολογίας αὐτῆς ἐκφραστὴς ἦταν ὁ Ἰωακεὶμ Γ΄, τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖο. Ἀνατύπωση ἄρθρου τῆς *Ἐκκλησιαστικῆς Ἀλήθειας* (βλ. πιὸ πάνω, σ. 144) γιὰ τὸν Ἰωακεὶμ Γ΄ μὲ ὑπογραφὴ Χ. Φ. Καὶ σ' αὐτὸ προσθέτει «τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὁποίαν ἐνεποίησεν ὁ Πατριάρχης εἰς τὴν διάνοιαν καὶ τὴν καρδίαν ἑνὸς τῶν δημιουργῶν τῆς συνεννοήσεως τῶν ἐθνοτήτων ἐν Τουρκίᾳ καὶ δυνατοῦ πολιτικοῦ, τοῦ Ἴωνος Δραγούμη», σ. 264>.

129. *Ἡ ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄. ἐντύπωσις τοῦ Ἴωνος Δραγούμη*, σσ. 265-266 [Ἴ. Δραγούμη πολιτικὲς ἰδέες]. <Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ «Ὅσοι ζωντανοί...», σσ. 30-33. Ἀρχή: «Μὲ τέτοια διάθεση καθὼς στὴ Χάλκη, ἔτσι πήγαινε τώρα ὁ Ἀλέξης καὶ στὸ Φανάρι...». Τέλος: «...ποῦ κρέμασαν τὸν Πατριάρχη Γρηγόριο οἱ Τοῦρκοι στὰ 1821>.

130. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων (α)*, σσ. 266-267 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος]. <Λέξεις διαλέκτου: *κηννάπ', κλήρα, κοκκίν, κολλίζω, κολόθ', κολυμπῶ, κότ'*>.

131. *<Σίμος Μενάρδος>, Δύο Ζακυνθηνοὶ ποιηταί (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 251)*, σσ. 268-270 [λογοτεχνία, ποίηση, Κάλβος, Σολωμός]. *(Τέλος).*

132. *Ι. Η. Κάλφογλους, Βιογραφία Σολομῶντος Β΄. Βασιλέως τῆς Ἰμερετίας (Κάτω Ἰβερίας) τοῦ ἀποθανόντος ἐν Τραπεζοῦντι καὶ ἐνταφιασθέντος ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγ. Γρηγορίου*, σσ. 271-273 [ἱστορία Γεωργίας (Ἰμερετίας), Τραπεζούντας].

133. *Ἰωάννης Μηλιόπουλος, Ἀρχαιολογικά*, σσ. 273-274 [τέχνη ἀρχαίων ἑλληνικῶν χρόνων, Μεγάλων Κομνηνῶν, ἀρχαῖος ἕλλην. ναὸς στὸ Δεγιρμὲν-δερέ, πύργος Μανουὴλ Κομνηνοῦ].
134. *Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδης, Περὶ τῆς προφορᾶς τοῦ γράμματος η ἐν τῇ Τραπεζουντιακῇ διαλέκτῳ*, σσ. 274-275 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
135. *<Α. Παπαδιαμάντης>, Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 257)*, σσ. 275-277 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Παπαδιαμάντης]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
136. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σσ. 277-278.
(1) <Ἐπίσκεψη τοῦ γεν. πληρεξουσίου τῆς ἑνώσεως τῶν ρωσικῶν πόλεων στὸ Μητροπολίτη>.
(2) *Δικαία προαγωγή* <σὲ πρωτοπρεσβύτερο ὁ γέροντας Πρόδρομος>. *Παροράματα*
(3) *Πολωνικὸν ζήτημα* [ἱστορία Πολωνίας] <ἀντιμαχία Γερμανίας Ρωσίας γιὰ Πολωνία>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 26η Νοεμβρίου 1916 Ἀριθμ. 16

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 283

137. *Τ <=Κ. Α. Τσαμπερτίδης>, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 283 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 283

Θυμὸς καὶ Ἀγανάκτησις, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Τὸ Φανάρι, Νικολάου Βασιλειάδου (ἰατροῦ). — Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογία. Ἐν Βυζαντιακὸν ναΐδιον, ὑπὸ Ἰ. Μηλιοπούλου. — Ἡ ἐν Οἰνόῃ τεθαμμένη ἡγεμονὶς τῆς Γουρίας Σοφία, ὑπὸ Ι. Η. Κάλφογλου. — Πρὸς τὸν Πὸξ-τεπέ, (ποίημα) ὑπὸ Ἰωσὴφ Γεωργιάδου (ἰατροῦ). — Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο, (διήγημα Α. Παπαδιαμάντη). — Χρονικά.

138. *† Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Θυμὸς καὶ Ἀγανάκτησις*, σσ. 283-285 [κηρυγματικό, ἠθικοκοινωνικό].
139. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων (α)*, σσ. 285-286 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
<Λέξεις διαλέκτου: *κουρφεύκουμαι, κραγγανάκ', κρατῶ, κρεμίζω, κυλίζω*>.

140. <*Νικόλαος Βασιλειάδης*>, *Τὸ Φανάρι*, σσ. 287-290 [ἱστορία σύγχρονης Κωνσταντινουπόλεως, ἐντυπώσεις].
141. *Ἰωάννης Μηλιόπουλος, Χριστιανικὴ ἀρχαιολογία. Ἐν βυζαντιακὸν ναΐδιον*, σσ. 290-291 [τέχνη βυζαντινοῦ Πόντου, ζωγραφικὴ χωριοῦ Μαγκλαβίτα].
142. *Ι. Η. Κάλφογλους, Ἡ ἐν Οἰνόῃ τεθαμμένη ἡγεμονὶς τῆς Γουρίας Σοφία*, σσ. 291-293 [ἱστορία σύγχρονης Γουρίας, Πόντου, Οἰνόης].
143. *Dr. Ἰωσὴφ Γεωργιάδης, Πρὸς τὸν Πὸξ-τεπέ*, σ. 293 [λογοτεχνία, ποίηση, Ἰωσὴφ Γεωργιάδης].
144. <*Α. Παπαδιαμάντης*>, *Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 277)*, σσ. 294-295, 298 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Παπαδιαμάντης]. *(Ἕπεται συνέχεια).*
145. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σσ. 296-298.
(1) *Ἔκκλησις εἰς τὸν λαὸν τῆς Τραπεζοῦντος* <τοῦ Ρώσου στρατηγοῦ Σβὰρτς γιὰ συμμετοχὴ σὲ πολεμικὸ δάνειο Ρωσίας>.
(2) <Ἐπίσκεψη τοῦ ἀνταποκριτῆ τῆς *Νόβοε Βρέμια* Χ. Α. Ζότωφ στὸ Μητροπολίτη>.
(3) *Ὁ θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ.*
(4) *Ὁ θάνατος τοῦ μεγάλου Πολωνοῦ συγγραφέως Ἐρρίκου Σιεγκιέβιτς.*
(5) *Συνδρομαὶ ὑπὲρ τῶν προσφύγων.*

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 10ῃ Δεκεμβρίου 1916 Ἀριθμ. 17

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 303

146. *Τ* <=*Κ. Α. Τσαμπερτίδης*>, *Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 303 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 303

Ἡ ὀνομαστικὴ ἑορτὴ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ Τσάρου Νικολάου τοῦ Β΄. — Τηλεγραφήματα. — Διάλεξις τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου λεχθεῖσα τῇ 3ῃ Δεκεμβρίου ἐν τῷ Θεοφυλακτείῳ Νηπιαγωγείῳ. "Αἱ Ἀριστοκρατίαι". —Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. —Τὸ Ναΐδιον τῆς Ἁγίας Ἄννης, ὑπὸ Ἰ. Μηλιοπούλου. — Περὶ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. — Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο, (διήγημα Α. Παπαδιαμάντη). — Χρονικά.
147. <ἀνυπόγραφο>, *Ἡ ὀνομαστικὴ ἑορτὴ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ*

Τσάρου Νικολάου τοῦ Β''', σσ. 303-304 [σύγχρονη ἱστορία Ρωσίας, Τραπεζούντας].

<ἐπίσημα: τελετὴ στὸ Μητροπολιτικὸ ναό>.

148. *Τηλεγραφήματα*, σ. 304 [ἐπίσημα].

<Τηλεγραφήματα Χρυσάνθου, Τσάρου, Μεγάλου Δούκα Νικολάου>.

149. *Διάλεξις τῆς Α.Σ. τοῦ Μητρ. Τραπεζοῦντος Κ. Κ. Χρυσάνθου λεχθεῖσα τῇ 3ῃ Δεκεμβρίου ἐν τῷ Θεοφυλακτείῳ Νηπιαγωγείῳ. Αἱ Ἀριστοκρατίαι*, σσ. 305-307 [κοιν.]. *(Ἕπεται συνέχεια).*

<Στὴν ἀρχὴ σχολιάζει στίχους ἀπὸ τὸ ποίημα (τὸ ὁποῖο ὀνομάζει) «Ὁ βράχος καὶ τὸ κῦμα» τοῦ Ἀ. Βαλαωρίτη· ὡς συνέχεια βλ. καὶ στὶς σσ. 324-332, ἀρ. 157, μελέτη μὲ τὸ ἴδιο θέμα. Τὸ θέμα «Κυκλοφορία ἀριστοκρατιῶν» παρουσιάστηκε ἐπίσημα γιὰ πρώτη φορὰ στὴν *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* 32 (7.1.1912), σσ. 9-17, στὸ ἄρθρο «Ἡ ἐν Κίνᾳ ἐπανάστασις καὶ ἡ κυκλοφορία τῶν ἀριστοκρατιῶν». Τὸ ἴδιο δι' ὀλίγων καὶ στὸ κήρυγμά του στὶς 23.10.1916 μὲ θέμα «Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων...», βλ. πιὸ πάνω ἀρ. 126.3. Ἡ κοινωνιολογικὴ αὐτὴ θεωρία ἀνήκει στὸν καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λωζάνης, τὸν κοινωνιολόγο Vilfredo Pareto, τοῦ ὁποίου τὰ μαθήματα παρακολούθησε ὁ μητροπ. Χρύσανθος κατὰ τὴ διαμονή του γιὰ ἀνώτερες σπουδὲς στὴ Δύση (Γερμανία 1907-1909 καὶ Ἑλβετία 1909-1911). Βλ. *Βιογραφικαὶ Ἀναμνήσεις*, σ. 54. (Περισσότερα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς θεωρίας αὐτῆς στὰ κείμενα τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου σὲ προσεχές μου δημοσίευμα μὲ θέμα «Τὸ ἰδεολογικὸ πλαίσιο τοῦ μητροπολίτη Χρυσάνθου»)>.

150. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων (α)*, σσ. 307-309 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].

<Λέξεις διαλέκτου: *λίντζια, λολλὰν ἢ λολλάγια, μάθος, μακρύς, μαμή, μαχάν', μελοκούτ', μειζότερος*>.

151. Ἰωάννης Μηλιόπουλος, *Τὸ ναΐδιον τῆς Ἁγίας Ἄννης*, σσ. 309-313 [τέχνη βυζαντινή, Πόντου, Τραπεζούντας].

152. <ἀνυπόγραφο>, *Περὶ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, Κεφάλαιον Α΄. Περὶ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ὡς καθιδρύματος ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας. Περὶ τοῦ ἔργου τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Κεφάλαιον Β΄. Περὶ τῆς σχέσεως τοῦ σχολείου πρὸς τὸν οἶκον*, σσ. 313-316 [παιδαγωγικά, δημοτ. σχολεῖο].

<Ἀναδημοσιεύει ἀπὸ τὸ περιοδικὸ *Παιδαγωγικὸν Σχολεῖον* (διευθυντὴς Μιλτιάδης Βρατσάνος), τόμ. Γ΄, φύλλ. Ι΄, σσ. 465-471, ἄρθρο μὲ ὅμοιο τίτλο, τὰ δύο πρώτα κεφάλαια. (Στὸ περιοδικὸ *Παιδαγωγικὸν Σχολεῖον* τὸ ἄρθρο τελειώνει μὲ τὴ σ. 480). Τὶς πληροφορίες γιὰ τὸ περιοδικὸ τοῦ 1887 καὶ τὶς βιβλιογραφικὲς σημειώσεις τὶς ὀφείλω στὸν ἀγαπητὸ φίλο κ. Ἀλ. Δημαρᾶ, τὸν ὁποῖο εὐχαριστῶ καὶ ἀπὸ τὴ θέση αὐτή>.

153. <*Α. Παπαδιαμάντης*>, *Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 298 καὶ τέλος)*, σσ. 316-317 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Παπαδιαμάντης].

154. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σσ. 317-318.
(1) <Ἐπίσκεψη Κούσκωφ, πρώην Προέδρου Δούμας καὶ νῦν Συμβούλου Ἐπικρατείας, στὸ Μητροπολίτη Χρύσανθο καὶ γεῦμα πρὸς τιμήν του>.
(2) <Ἔκδοση πρώτου τεύχους *Ἐμπορικοῦ Ἀγγελιαφόρου*>.
(3) <Ὁμιλία Χρυσάνθου «Αἱ Ἀριστοκρατίαι» στὶς 4.12.1916>.
(4) *Παρόραμα.*
(5) *Ἡ τετραπλῆ συμμαχία ζητεῖ εἰρήνην.*

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 24η Δεκεμβρίου 1916 Ἀριθμ. 18

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 323

155. *Τ* <=*Κ. Α. Τσαμπερτίδης*>, *Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 323 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 323

Χριστὸς Γεννᾶται, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Διάλεξις τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου λεχθεῖσα τῇ 4η Δεκεμβρίου ἐν τῷ Θεοφυλακτείῳ Νηπιαγωγείῳ. «Αἱ Ἀριστοκρατίαι». — Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Μία ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή, ὑπὸ Ἰ. Μηλιοπούλου. — Ἡ εἰς Τραπεζοῦντα καταφυγὴ Παγκρατίου Δ΄ (1027-1072) βασιλέως τῆς Γεωργίας, ὑπὸ Ι. Η. Κάλφογλου. — Θουκυδίδου δημηγορίας Κορινθίων, ὑπὸ Γ. Κ. Παπαδοπούλου. — Φτωχὸς ἅγιος (διήγημα Α. Παπαδιαμάντη).

156. † *Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Χριστὸς γεννᾶται*, σσ. 323-324 [κηρυγματικό, ἐπίκαιρο].
<Προτροπὴ γιὰ Ἀλήθεια καὶ Ἐλευθερία>.

157. *Διάλεξις τῆς Α. Σ. τοῦ Μητρ. Τραπεζοῦντος Κ. Κ. Χρυσάνθου λεχθεῖσα τῇ 4η Δεκεμβρίου ἐν τῷ Θεοφυλακτείῳ Νηπιαγωγείῳ. Αἱ Ἀριστοκρατίαι*, σσ. 324-332 [κοιν.].
<Ὑπὲρ Ἴ. Δραγούμη: ὅταν γράφει γιὰ τὸν πατέρα *ὁ πολιὸς γέρων καὶ ἄσπιλος πολιτικὸς Στέφανος Δραγούμης*, σ. 325· τὸ πρόγραμμα τῆς Ὀργανώσεως Κωνσταντινουπόλεως (ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία), σ.

326· ὑπὲρ διαδόχου Κωνσταντίνου ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ Βενιζέλου· ἐν τέλει Κ. Παλαμᾶ, «Ὁ Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου, Λόγος Β΄, Δουλευτής». (Βλ. Ὀδ. Λαμψίδη, «Συμπληρωματικὰ», *ὅ.π.* καὶ προσεχές μου δημοσίευμα «Τὸ ἰδεολογικὸ πλαίσιο τοῦ μητροπολίτη Χρυσάνθου» βλ. ἀριθ. 149)>.

158. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων* (*α*), σσ. 332-334 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
<Λέξεις διαλέκτου: *μέσ'*, *μῆλον*, *μουχτερός*, *μυῖα*, *μυντζίν*>.

159. *Ἰωάννης Μηλιόπουλος, Μία ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή*, σσ. 334-335 [ἱστορία νεότερη Πόντου, Τραπεζούντας].
<Ἀλέξανδρος ἐπίσκοπος Ὄφεως περὶ τὸ 1532 καὶ ὄχι 1685 (Ἰωαννίδης, *Ἱστορία...*, σ. 135)>.

160. Ι. Η. Κάλφογλους, *Ἡ εἰς Τραπεζοῦντα καταφυγὴ Παγκρατίου Δ΄. βασιλέως τῆς Γεωργίας (1027-1072)*, σσ. 335-336 [ἱστορία Γεωργίας, Βυζαντίου, Τραπεζούντας].

161. *Γ. Κ. Παπαδόπουλος (Κυριακίδης), Θουκυδίδου δημηγορίας Κορινθίων (γενομένης ἐν Σπάρτῃ)· ἀνάλυσις* <τοῦ Γ. Παπαδόπουλου> *γραμματική, 17 Ὀκτωβρίου 1865, ἐν Τραπεζοῦντι*, σσ. 336-337 [ἀρχαία ἑλλην. φιλολογία, Θουκυδίδης, σχολεῖα Τραπεζούντας]. *(Ἔπεται συνέχεια).*

162. <*Α. Παπαδιαμάντης*>, *Φτωχὸς ἅγιος*, σσ. 337-338 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Παπαδιαμάντης]. *(Ἔπεται συνέχεια).*

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 7ῃ Ἰανουαρίου 1917 Ἀριθμ. 19

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 343

163. <ἀνυπόγραφο>, *Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 343 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 343

Ὁ Ἀδάκρυτος Χρόνος, ὑπὸ τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Βίος καὶ δρᾶσις Γενναδίου τοῦ Β^{ου} τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Βυζαντίου, ὑπὸ Κυρίλλου Λαμπρινίδου Ἀρχιδιακόνου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τραπεζοῦντος. — Τὸ ἱστορικὸν τῶν ἐν τῷ ἐγκωμίῳ τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος φράσεων «Καὶ ἔξαρχος πάσης Λαζικῆς» καὶ «Τόπον ἐπέχοντος Καισαρείας Καππα-

δοκίας», ὑπὸ Ι. Η. Κάλφογλου. — Ὁ ἀσύρματος εἰς τὰ ἀερόπλανα, ὑπὸ Φιλίππου Ἀπ. Χειμωνίδου (καθηγητοῦ). — Φτωχὸς ἅγιος (διήγημα Α. Παπαδιαμάντη). — Χρονικά.

164. † *Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Ὁ ἀδάκρυτος χρόνος*, σσ. 343-344 [ἐπίκαιρο μὲ τὴν τότε πολεμικὴ συγκυρία].
<σ. 344 ἀναφέρει τὸ στίχο τοῦ Βαλαωρίτη *ποῦ εἶνε Χάρος χαλαστὴς καὶ συγχρόνως Χάρος πλάστης* καὶ τὸ ποίημα τοῦ Ἰουλίου Τυπάλδου «Ἡ τρελλὴ Μητέρα»>.

165. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων* (α), σσ. 345-346 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
<Λέξεις διαλέκτου: *νεάζω, νοῦς, ξερός, ξυμυτός, ὀλιγοστόν, ὅλκος, ὁμνῶ, παραδίγω, παρατρομάζω, πατρούας*>.

166. *Κύριλλος Λαμπρινίδης, ἀρχιδιάκονος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τραπεζοῦντος, Βίος καὶ δρᾶσις Γενναδίου τοῦ Β'''' τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Βυζαντίου*, σσ. 347-349 [ἱστορία πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, Γεννάδιος Β΄]. *(Ἕπεται συνέχεια).*

167. *Ι. Η. Κάλφογλους, Τὸ ἱστορικὸν τῶν ἐν τῷ ἐγκωμίῳ τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος φράσεων «Καὶ ἔξαρχος πάσης Λαζικῆς» καὶ «Τόπον ἐπέχοντος Καισαρείας, Καππαδοκίας»*, σσ. 349-351 [ἱστορία Μ. Κομνηνῶν, Ἐκκλησία Τραπεζοῦντος].

168. *Φίλιππος Ἀπ. Χειμωνίδης, Ὁ ἀσύρματος εἰς τὰ ἀερόπλανα*, σσ. 351-353 [φυσική, ἀσύρματος, ἀεροπλάνα].

169. <*Α. Παπαδιαμάντης*>, *Φτωχὸς ἅγιος*, σσ. 353-355 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Παπαδιαμάντης], *(Ἕπεται συνέχεια).*

170. <ἀνύπογραφο>, *Χρονικά*, σσ. 356-358.
(1) *Τὰ δῶρα τῶν Χριστουγέννων* <δῶρα στοὺς στρατιῶτες τοῦ ρωσικοῦ στρατοῦ μὲ συμμετοχὴ Χρυσάνθου, μαθητῶν κ.λπ.>.
(2) *Ἡ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων* <λειτουργία, κατάδυσις σταυροῦ ἀπὸ τὸ μητροπ. Χρύσανθο>.
(3) *Διάλεξις* <Α. Μουράτωφ, καθηγητῆ ρωσικῆς: Ὁ ποιητὴς Πούσκιν>.
(4) *Ἡ ἀπάντησις τῶν Δυνάμεων τῆς Συνεννοήσεως* <ὅροι πρὸς Γερμανία>.
(5) *Τηλεγράφημα τοῦ Μπάλφουρ* <ὅροι γιὰ εἰρήνη>.

171. *Τὸ καθαρὸν προϊὸν τῆς διαχειρίσεως τοῦ παρόντος περιοδικοῦ θὰ διατεθῇ ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως λαϊκῆς βιβλιοθήκης ἐν Τραπεζοῦντι* <στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ὀπισθόφυλλου>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 21ῃ Ἰανουαρίου 1917 Ἀριθμ. 20
ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 363

172. <ἀνυπόγραφο>, *Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 363 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 363

Ζωντανῆς φυλῆς ζωντανοὶ ἅγιοι, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Βίος καὶ δρᾶσις Γενναδίου τοῦ Β^ου^ τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Βυζαντίου, ὑπὸ Κυρίλλου Λαμπρινίδου Ἀρχιδιακόνου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τραπεζοῦντος. — Χριστιανικὴ ἀρχαιολογία, τρεῖς ἁγιογραφικαὶ παραστάσεις, ὑπὸ Ι. Μηλιοπούλου. — Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Τραπεζοῦντος, ὑπὸ Ι. Η. Κάλφογλου. — Φτωχὸς ἅγιος, (διήγημα Α. Παπαδιαμάντη). — Χρονικά.

173. † *Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Ζωντανῆς φυλῆς ζωντανοὶ ἅγιοι*, σσ. 363-364 [κηρυγματικό, ἐπίκαιρο (21 Ἰανουαρίου μνήμη ἁγίου Εὐγενίου), ἐθνικό].
<Οἰκ. Πατριαρχείου, πολιτική: ἰσοπολιτεία τῶν λαῶν τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας>.

174. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων (α)*, σσ. 365-367 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
<Λέξεις διαλέκτου: *περί, πέτρα, προσονείδια, πυκνοκουρτῶ, σημαδία, σκεπίδ', σκίζω, σ(σ)κύλλος, σκωλεκέας*>.

175. *Κύριλλος Λαμπρινίδης, ἀρχιδιάκονος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τραπεζοῦντος, Βίος καὶ δρᾶσις Γενναδίου τοῦ Β^ου^ τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Βυζαντίου*, σσ. 367-370 [ἱστορία πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, Γεννάδιος Β΄].

176. *Ἰωάννης Μηλιόπουλος, Χριστιανικὴ ἀρχαιολογία. Τρεῖς ἁγιογραφικαὶ παραστάσεις*, σσ. 370-373 [τέχνη Πόντου, Τραπεζούντας, ναΐδιο Ἁγ. Ἄννας].

177. *Ι. Η. Κάλφογλους, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Τραπεζοῦντος*, σσ. 373-375 [ἱστορία Βυζαντίου, Πόντου, Τραπεζούντας].

178. <*Α. Παπαδιαμάντης*>, *Φτωχὸς ἅγιος*, σσ. 375-377 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Παπαδιαμάντης].

179. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σσ. 377-378.
(1) <Διάλεξη Ἰ. Κάλφογλου 7.1.1917 στὸ Θεοφυλάκτειο νηπιαγωγεῖο: «Ἐθνολογικὴ κατάσταση Νομοῦ Τραπεζούντας»>.
(2) <Στὴν ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Εὐγενίου 21.1.1917, ἀσθενοῦντος τοῦ Μητροπ. Χρυσάνθου, τῆς ἐπισήμου τελετῆς προϊστατο ὁ πρώην Ροδοπόλεως. Λόγο ἐξεφώνησε ὁ Κύριλλος Λαμπρινίδης, ἀρχιδιάκονος τῆς Μητροπόλεως Τραπεζοῦντος>.

(3) *Αἱ δηλώσεις τοῦ Κου Οὐίλσων περὶ τῆς εἰρήνης <στὴν Ἀμερικανικὴ Γερουσία>.*

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 4ῃ Φεβρουαρίου 1917 Ἀριθμ. 21

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 383

180. <ἀνυπόγραφο>, *Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 383 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 383

Τὸ Ψυχοσάββατον, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Ἡ Τρελλὴ μάννα, ἢ τὸ κοιμητήριο, τὸ τραγούδι, (ποίημα Διονυσίου Σολωμοῦ). — Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Βίος καὶ δρᾶσις Γενναδίου τοῦ Βου τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Βυζαντίου, ὑπὸ Κυρίλλου Λαμπρινίδου Ἀρχιδιακόνου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τραπεζοῦντος.— Δοσιθέου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἐπιστολὴ κατὰ τῆς ἐν Κάτω Ἰβηρίας σωματεμπορίας καὶ πωλήσεως Χριστιανῶν, ὑπὸ Ι. Η. Κάλφογλου. — Ἡ Ἁγία Σοφία, μελέτη Δ. Φυλλίζη. — Ἄψαλτος, (διήγημα Α. Παπαδιαμάντη).

181. † *Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Τὸ Ψυχοσάββατον*, σσ. 383-385 [κηρυγματικό, ἐπίκαιρο].

182. Διονύσιος Σολωμός, *Ἡ τρελλὴ μάννα ἢ τὸ κοιμητήριο, τὸ τραγοῦδι*, σσ. 385-387 [λογοτεχνία, ποίηση, Δ. Σολωμός].

183. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων (α)*, σσ. 388-389 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
<Λέξεις διαλέκτου: *στομόχειλα, συντέλεια, σώγαμπρος, τιδέν, τοῦφα, τρυγονίζω, τζαμμόνω, τζαραμποῦλα, τζερίζω, φαγείν*>.

184. *Κύριλλος Λαμπρινίδης, ἀρχιδιάκονος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τραπεζοῦντος, Βίος καὶ δρᾶσις Γενναδίου τοῦ Βου τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Βυζαντίου*, σσ. 390-393 [ἱστορία πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, Γεννάδιος Β΄]. *(Ἕπεται συνέχεια).*

185. <*Ι. Η. Κάλφογλους*>, *Δοσιθέου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἐπιστολὴ κατὰ τῆς ἐν Κάτω Ἰβηρίᾳ σωματεμπορίας καὶ πωλήσεως Χριστιανῶν*, σσ. 393-395 [ἱστορία νεότερη Κάτω Ἰβηρίας, Δοσίθεος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων].

186. <*Δ. Φυλλίζης (μηχανικός)*>, *Ἡ Ἁγία Σοφία. Μελέτη λεχθεῖσα ἐν τῷ*

"Θεοφυλακτείῳ Νηπιαγωγείῳ", τὴν 15ην Ἰανουαρίου 1917, σσ. 395-397 [τέχνη Βυζαντίου, Ἁγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως].

187. <*Α. Παπαδιαμάντης*>, *Ἄψαλτος*, σσ. 397-398 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Παπαδιαμάντης].

188. *Τὸ καθαρὸν προϊὸν τῆς διαχειρίσεως τοῦ παρόντος περιοδικοῦ θὰ διατεθῇ ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως λαϊκῆς βιβλιοθήκης ἐν Τραπεζοῦντι*, <στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ὀπισθόφυλλου>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 15ῃ Ἀπριλίου 1917 Ἀριθμ. 26

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 473

189. <ἀνυπόγραφο>, *Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὁρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 473 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 473

Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Ἡ Ἁγία Σοφία, μελέτη Δ. Φυλλίζη. — Βίος καὶ δρᾶσις Γενναδίου τοῦ Β^ου^ τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Βυζαντίου, ὑπὸ Κυρίλλου Λαμπρινίδου Ἀρχιδιακόνου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τραπεζοῦντος. — Γεωργιναὶ ἡγεμονίδες ἐν Βυζαντίῳ. Μαρία ἡ Ἀβασγίς, ὑπὸ Ι. Η. Κάλφογλου. — Συμβολαὶ εἰς τὴν ἀνάλυσιν δημωδῶν τινων ᾀσμάτων τοῦ Πόντου, ὑπὸ Ἰσραὴλ Βασιλειάδου (καθηγητοῦ).

190. *† Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος, Κυριακὴ των Μυροφόρων*, σσ. 473-474 [κηρυγματικό, ἐπίκαιρο].

191. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾀσμάτων (α)*, σσ. 475-476 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος, δημώδη ᾄσματα].
<Ἀνάλυση δημωδῶν ᾀσμάτων>.

192. <*Δ. Φυλλίζης (μηχανικός)*>, *Ἡ Ἁγία Σοφία. Μελέτη λεχθεῖσα ἐν τῷ "Θεοφυλακτείῳ Νηπιαγωγείῳ", τὴν 15ην Ἰανουαρίου 1917*, σσ. 477-479 [τέχνη Βυζαντίου, Ἁγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως]. *(Ἕπεται συνέχεια).*

193. *Κύριλλος Λαμπρινίδης, ἀρχιδιάκονος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τραπεζοῦντος, Βίος καὶ δρᾶσις Γενναδίου τοῦ Β^ου^ τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Βυζαντίου, (Συνέχεια ἐκ τοῦ προη-*

γουμένου), σσ. 479-481 [ἱστορία πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, Γεννάδιος Β΄].

194. <*Ι. Η. Κάλφογλους*>, *Γεωργιαναὶ ἡγεμονίδες ἐν Βυζαντίῳ. Μαρία ἡ Ἀβασγίς*, σσ. 482-484 [ἱστορία Ἀβασγίας, Βυζαντίου, Μαρία Ἀβασγίς]. *(Ἕπεται συνέχεια).*

195. *Ἰσραὴλ Βασιλειάδης, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἀνάλυσιν δημωδῶν τινων ᾀσμάτων τοῦ Πόντου*, σσ. 484-488 [λαογραφία, δημώδη ᾄσματα Πόντου, ἀνάλυση].
<Διάλεξη>. *(Ἕπεται συνέχεια).*

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΚΑΘ' ΥΛΗΝ

βιβλιοκρισία: 62, 86, 94
Βιζυηνός Γ.: 4, 20, 28, 36, 45, 55
Βλαχογιάννης Γ.: 14
Γεωργιάδης Ἰωσήφ: 54, 96, 143
γεωγραφία Πόντου: 97
γλώσσα: 50, 61, 72, 84, 93, 105, 112, 114, 121, 130, 134, 139, 150, 158, 165, 174, 183, 191
  νεοελληνική: 114
  ποντιακὴ διάλεκτος: 50, 61, 72, 84, 93, 105, 112, 121, 130, 134, 139, 150, 158, 165, 174, 183, 191
  τουρκική: 114
Δοσίθεος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων: 185
Δραγούμης Ἴων.: πολιτικὴ 66, 67· πολιτικὲς ἰδέες: 129
ἐθνικό: 8, 60, 128, 173
ἐντυπώσεις: 2, 74, 140
  ταξειδιωτικές: 74
ἐπετειακό: 8, 77, 128
ἐπίκαιρο: 164, 173, 181
ἐπίσημα: 7, 48, 120, 148
Θουκυδίδης: 44, 56, 63, 95, 161
ἰατρικὴ κοινωνική: 12, 19, 25, 27, 34, 42, 52, 75, 87, 98, 108, 124
  ἰατρικῆς ἱστορία: 44
ἱστορία: 5, 11, 17, 18, 23, 24, 31, 33, 41, 51, 62, 64, 65, 66, 67, 73, 74, 77, 79, 85, 86, 88, 99, 104, 106, 107, 115, 116, 123, 132, 140, 142, 147, 159, 160, 166, 167, 175, 177, 184, 185, 193, 194
  Ἀβασγίας: 194
  Βαλκανίων: 66, 67
  Βυζαντίου: 5, 17, 23, 31, 51, 106, 115, 160, 177, 194
  Γεωργίας: 132, 160
  Γουρίας: 142
  Ἐκκλησίας Πόντου: 123
  Ἐκκλησίας Τραπεζούντας: 123, 167
  Ἑλλάδας, ἀρχαίας: 107· νεότερης: 66, 67· νεότατης 79
  Θεοδοσιουπόλεως: 115
  Ἰμερετίας: 132
  Ἰσχανίου: 123
  Κάτω Ἰβηρίας νεότατη: 185
  Κομνηνῶν Βυζαντίου: 51
  Κωνσταντινουπόλεως σύγχρονη: 140
  Μακεδονίας: 66
  Μεγάλων Κομνηνῶν: 73, 85, 104, 116, 167
  Ὀθωμανῶν: 64
  Οἰνόης: 142
  Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου: 79
  πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως: 166, 175, 184, 193· Γεννάδιος Β΄: 166, 175, 184, 193

Πολωνίας: 136(3)
Πόντου: 5, 11, 18, 24, 33, 41, 62, 73, 85, 86, 104, 115, 116, 142, (νεότερη) 159, 177
Ρωσίας: 147
Τραπεζούντας: 5, 11, 18, 24, 33, 41, 62, 65, 73, 74, (σύγχρονη) 77, 85, 86, 104, 106, 116, 132, (σύγχρονη) 147, (νεότερη) 159, 160, 177
Κάλβος: 113, 122, 131
Καρκαβίτσας Ἀ.: 57, 68, 80, 89, 100, 109, 117
κηρυγματικό: 1, 30, 49, 71, 83, 138, 156, 173, 181, 190
ἐθνικό: 173
ἐπίκαιρο: 156, 173, 181, 190
ἠθικοκοινωνικό: 138
θρησκευτικό: 1, 83
κοινωνικό: 30, 49, 71
Κίτσενερ: 67
κοινωνικό: 16, 22, 60, 92, 103, 111, 149, 157
κοινωνία ἀρχαίας Ἑλλάδος: 107
Κούσης Ἐλ.: 32, 40
Κωνσταντίνου Παλαιολόγου τάφος: 3
λαογραφία: 3, 195
δημώδη ἄσματα, ἀνάλυση: 191, 195
παραδόσεις γιά τάφο Κ. Παλαιολόγου: 3
λογοτεχνία: 4, 9, 10, 14, 20, 28, 32, 36, 40, 45, 54, 55, 57, 68, 78, 80, 89, 96, 100, 109, 113, 117, 122, 125, 131, 135, 143, 144, 153, 162, 169, 178, 182, 187
διήγημα: 14, 57, 68, 80, 89, 100, 109, 117, 125, 135, 153, 162, 169, 178, 187
ποίηση: 4, 9, 10, 20, 28, 36, 45, 54, 55, 78, 96, 113, 122, 131, 143, 144, 182· γερμανική: 32, 40
Μαρία Ἀβασγίς: 194
Μωάμεθ Β΄: 64
παιδαγωγικά: 152· δημοτικὸ σχολεῖο 152· σχολεῖα Τραπεζοῦντος: 161
Παπαδιαμάντης Ἀ.: 125, 135, 144, 153, 162, 169, 178, 187
Σολωμός: 113, 122, 131, 182
τέχνη: 2, 104, 116, 133, 141, 151, 176, 186, 192
Ἁγίας Ἄννας ναΐδιο: 176
Ἁγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως: 2, 186, 192
ἀρχαῖος ἕλλην. ναὸς στὸ Δεγιρμὲν-δερέ: 133
ἀρχαίων ἑλληνικῶν χρόνων: 133
βυζαντινή: 151
Βυζαντίου: 2, 186, 192
ζωγραφικὴ χωριοῦ Μαγκλαβίτα: 141
Μανουὴλ Κομνηνοῦ πύργος: 133
Μεγάλων Κομνηνῶν: 104, 116, 133
Πόντου, Τραπεζούντας: 104, 116, 151, 176· βυζαντινοῦ Πόντου: 141
φιλολογία: 39, 56, 63, 88, 95, 99, 161
ἀρχαία ἑλληνική: 39, 56, 63, 95, 99, 161
σλαυική: 88
Franke L. A.: 32, 40
φυσική: 29, 38, 47, 59, 70, 82, 91, 102, 110, 119, 127, 137, 146, 155, 163, 168, 172, 180, 189

ἀεροπλάνα, ἀσύρματος: 168
ἥλιος στὴν Τραπεζούντα: 29, 38, 47, 59, 70, 82, 91, 102, 110, 119, 127, 137, 146, 155, 163, 172, 180, 189
Φιλιππίδου Μαρίκα Κ.: 78
Χατζόπουλος Κ.: 9, 10
χημεία: 13, 26, 35
ἀλχημεία: 43, 53, 76
χρονικά: 6, 15, 21, 37, 46, 58, 69, 81, 90, 101, 118, 126, 136, 145, 154, 170, 179

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Ἀναστασίεβιτς Δ. Ν.: 88
ἀνυπόγραφο: 99, 107, 120, 147· (ἀνατύπωση ἀπὸ ἄλλο ἔντυπο) 152· βλ. ἐπίσης Τσαμπερτίδης καὶ Χρύσανθος Φιλιππίδης
Βασιλειάδης Ἰσραὴλ Σ.: 5, 11, 18, 24, 33, 41, 62, 86, 94, 114, 134, 195
Βασιλειάδης Νικόλαος: 3, 20, 28, 36, 45, 55, 94, 140
Βιζυηνὸς Γεώργιος Μ. (ποίημα: *Ἡ ἐπαῖτις τῆς Βιζύης*): 4
Βλαχογιάννης Γιάννης (διηγήματα: *Τοῦ ἁρματωλοῦ ὁ θάνατος· Τ' ἄρματα*): 14
Γεωργιάδης Ἰωσὴφ Dr.: 27, 44, 54, 96, 143
Δραγούμης Ἴων: 129
<Δραγούμης Ἴων> (τὸ ὄνομα δὲν ἀναγράφεται στὸ περιοδικὸ ἀλλὰ τὰ κείμενα ποὺ ἀνατυπώνονται προέρχονται ἀπὸ τὰ πολιτικὰ κείμενα τοῦ Ἴωνα Δραγούμη): 66, 67, 79
Θεοφύλακτος Θ. Κ.: 12, 19, 25, 34, 42, 52, 75, 87, 98, 108, 124
Κάλφογλους Ι. Η.: 97, 106, 115, 123, 132, 142, 160, 167, 177, 185, 194
Καρκαβίτσας Ἀνδρέας (διηγήματα: *Ἡ Πατρίδα· Ἡ θυσία· Κρυφὸς καημός*): 57, 68, 80, 89, 100, 109, 117
Κούσης Ἐλευθέριος Τριαντ.: 32, 40, 50, 61, 72, 84, 93, 105, 112, 121, 130, 139, 150, 158, 165, 174, 183, 191
Λαμπρινίδης Κύριλλος, ἀρχιδιάκονος: 166, 175, 184, 193
Λιθοξόος Ν.: 17, 23, 31, 51, 73, 85
Μενάρδος Σίμος: 113, 122, 131
Μηλιόπουλος Ἰωάννης: 64, 104, 116, 133, 141, 151, 159, 176
Παπαδιαμάντης Ἀ.: (διηγήματα: *Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο· Φτωχὸς ἅγιος· Ἄψαλτος*): 125, 135, 144, 153, 162, 169, 178, 187
Παπαδόπουλος Γ.Κ. (Κυριακίδης): 56, 63, 95, 161
Πεφάνης Ἄγγελος, ἀρχιμανδρίτης: 77
Σοκολώφ Ἰ. Ἰ.: 65, 74
Σολωμὸς Διονύσιος (ποίημα: *Ἡ τρελλὴ μάννα*): 182
Τσαμπερτίδης Κ. Α.: 38, 47, 59, 70, 82, 91, 102· Τ <= Τσαμπερτίδης> 110, 119, 127, 137, 146, 155· ἀνυπόγραφο 29, 163, 172, 180, 189
Φιλιππίδου Μαρίκα Κ. (ποίημα: *Ἕνα δάκρυ*): 78
Franke L. A.: 32
Φυλλίζης Δ.: 186, 192
Χατζόπουλος Κ. (ποιήματα: *Σ' ἕνα δένδρο· Στὸ ἴδιο δένδρο*): 10
Χειμωνίδης Φίλιππος Ἀπ.: 13, 26, 35, 43, 53, 76, 168
Χρύσανθος Φιλιππίδης: † Ὁ Τραπεζοῦντος Χρύσανθος 1, 16, 30, 39, 49, 60, 71, 83, 92, 103, 111, 138, 156, 164, 173, 181, 190· Μητροπολίτης Χρύσανθος 8, 126(3), 157· Χ.Φ. 2, (ἀνατύπωση ἀπὸ *Ε.Α.*) 128.
ἀνυπόγραφο: Χρονικὰ 6, 15, 21, 37, 46, 58, 69, 81, 90, 101, 118, 126, 136, 145, 170, 179· (εἰσαγωγικὸ σημείωμα) 4, 9, 66, 79, 113, 128· ἄρθρο(;) 22· μετάφραση(;) 99, 107